

Święto plonów

Po raz drugi samorząd województwa, zamiast organizować jedno centralne święto plonów dla całego regionu, dofinansował cykl imprez dożynkowych w różnych częściach Wielkopolski. Takie wydarzenia zorganizowano w powiatach czarnkowsko-trzcianieckim, gostyńskim, kępińskim, konińskim i śremskim.

► str. 2

FOT. ARCHIWUM UMWW

Kto jest kim?

Zmiany na stanowiskach skarbnika województwa oraz dyrektora Departamentu Zdrowia UMWW – to najważniejsze korekty personalne ostatnich miesięcy w marszałkowskiej administracji. Przedstawiamy w formie graficznej aktualne „kto jest kim” w UMWW i listę sejmikowych radnych z poszczególnych okręgów.

► str. 4-5

Nadzwyczajnie na sesji

Poświęcona kondycji wielkopolskich szpitali nadzwyczajna sesja sejmiku odbyła się 2 września. Obrady zwołano na wniosek radnych PiS, którzy chcieli rozmawiać zwłaszcza o sytuacji leczenia w Kaliszu, Koninie i Lesznie. Jakie argumenty padały w sali sesyjnej i czy są powody do niepokoju?

► str. 6

wrzesień 2025
nr 9 (292)

MONITOR

WIELKOPOLSKI

MAGAZYN SAMORZĄDU
WOJEWÓDZTWA

rok XXV
ISSN 1642-0918

Zadbać o zdrowie

W Wielkopolskim Centrum Pediatrii rozpoczyna się pilotażowy program leczenia otyłości wśród dzieci i młodzieży. Jakie jeszcze programy polityki zdrowotnej dofinansowuje samorząd województwa?

Wielkopolski samorząd od wielu lat finansuje z budżetu województwa programy i działania z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia. Jednym z nich jest rozpoczynający się właśnie program leczenia otyłości u dzieci i młodzieży.

Problem jest poważny i narasta, nie tylko w Polsce, ale i na całym świecie. Ze statystyk wynika, że w naszym kraju ponad 25 proc. maluchów w wieku 3 lat ma nadwagę lub otyłość, a w wieku 8 lat odsetek ten wzrasta do około 30 proc.

– Nasze dzieci tyją najszybciej w Europie – potwierdza Katarzyna Kretkowska z zarządu województwa.

Zdaniem ekspertów głównymi przyczynami tego zjawiska są m.in. złe nawyki żywieniowe najmłodszych: nieregularne posiłki i podjadanie między nimi, nadmiar słodkich napojów i żywności wysoko przetworzonej, brak w diecie owoców i warzyw, częste korzystanie z fast foodów.

Na to nakłada się zazwyczaj brak odpowiedniej aktywności fizycznej. Efekt? Nadwaga, która ma negatywny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne dzieci, a także zwiększa ryzyko wystąpienia chorób przewlekłych w dorosłym życiu.

– W naszym społeczeństwie nadal panuje niestety duża nieświadomość, że otyłość jest chorobą, do tego przewlekłą, którą należy leczyć – zauważa pediatra Anna Gertig-Kolasa.

Dostrzegając te zagrożenia, samorząd województwa przygotował wspólnie z ekspertami pilotażowy program leczenia otyłości wśród dzieci i młodzieży. Będzie on

FOT. ARCHIWUM

Wielkopolski samorząd od wielu lat finansuje z budżetu województwa programy i działania z zakresu profilaktyki oraz promocji zdrowia.

kosztował 3 mln zł i potrwa do 2027 r. O szczegółach przedsięwzięcia poinformowano 4 sierpnia podczas konferencji prasowej w Wielkopolskim Centrum Pediatrii przy ul. Wrzoska w Poznaniu.

– Leczenie będzie bezpłatne, a zamierzamy nim objąć 200 dzieci i nastolatków – mówiła Izabela Marciniak, dyrektor WCP.

– Przedsięwzięcie zapewni kompleksową, roczną opiekę nad pacjentem, prowadzoną przez wykwalifikowany zespół lekarzy, dietetyków, rehabilitantów i psychologów – dodała Katarzyna Kretkowska.

Ważna będzie m.in. odpowiednia edukacja, zmiana nawyków żywieniowych, częstsza aktywność fizyczna.

– W takich przypadkach najlepsza jest jednak metoda małych kroków. Ona sprawdzi się znacznie lepiej niż milion zaleceń zmiany trybu życia dla pacjentów z otyłością – podkreśla pediatra z WCP Izabela Krzyśko-Pieczka.

Przyjrzelśmy się też innym samorządowym programom i działaniom z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia. Największe z nich, realizowane w Wielkopolsce w 2024 r., to: „Program psychiatryczny terapeutyczno-rehabilita-

cyjny połączony z aktywizacją pacjentów”, „Regionalny program rehabilitacji osób z zaburzeniami depresyjnymi”, „Regionalny program rehabilitacji młodzieży z zaburzeniami depresyjnymi” oraz „Program polityki zdrowotnej profilaktyki i wczesnego wykrywania osteoporozy dla mieszkańców województwa wielkopolskiego”.

– Podstawowym ich założeniem jest zapobieganie i wczesne wykrywanie głównych problemów zdrowotnych mieszkańców Wielkopolski, wyrównywanie dostępu do specjalistycznych badań diagnostycznych

i zwiększenie świadomości zdrowotnej – mówi Milena Wawrzynowicz, dyrektor Departamentu Zdrowia UMWW. – Chcemy też zachęcić do udziału w programach profilaktycznych mieszkańców wsi i małych miast, dla których skorzystanie z tego typu badań, z racji oddalenia od specjalistycznych placówek medycznych, jest znacznie utrudnione.

Ponadto pandemia COVID-19 ujawniła znaczące deficyty i wyzwania w zakresie zdrowia psychicznego, co także potraktowano priorytetowo.

► str. 8-9

Nowe szanse dla szkoły

Dwa samorządy podpisały dokument, który przyspieszy rozwój Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Nieusłyszących im. Józefa Sikorskiego w Poznaniu. Województwo przejęło nieruchomości, na których działa szkoła.

► str. 2

Co dla pszczoł?

10 sierpnia w Rezerwacie Archeologicznym w Kaliszu-Zawodzie po raz kolejny obchodzono „Wielkopolski Dzień Pszczoł”. Co i dlaczego samorząd robi dla tych pożytecznych owadów?

► str. 7

Tajemnicza twarz z jeziora

Prawdziwe archeologiczne hity! Na dnie lednickiego jeziora znaleziono drewnianą belkę z rzeźbą twarzy sprzed tysiąca lat. A pod Kościanem odkryto ziemne grobowce sprzed... 5,5 tysiąca lat.

► str. 11

Wybieramy unijne hity

Już po raz czwarty samorząd województwa organizuje plebiscyt „Łączy nas WIELkopolskie”. Od 17 do 26 sierpnia można w internecie głosować na najlepsze projekty dofinansowane z funduszy unijnych.

► str. 14

Inna strona samorządu

Do czego (poza czytaniem) może służyć „Monitor”? W jakie nowe role próbowali wcielić się ludzie samorządu? Raj według radnej: budzik milczy, a kawa sama się parzy...

► str. 16

NA WSTĘPIE

Artur Boiński

LEPIEJ ZAPOBIEGAĆ

Najważniejsze programy profilaktyczne realizowane przez samorząd województwa (w tym najnowszy, dotyczący otyłości dzieci i młodzieży) opisujemy w naszym „temacie Monitora”. Gdy to planowaliśmy, nikt jeszcze nie wiedział, że na początku września wojewódzcy radni spotkają się na nadzwyczajnej sesji poświęconej sytuacji podległych zakładów opieki zdrowotnej. Ale – dobrze się złożyło...

Sesyjna dyskusja o rzeczywistych i – cytując klasyka – wyimaginowanych problemach marszałkowskich szpitali (a także pamięć o tym, że na przestrzeni lat takie debaty wracają jak bumerang), każe przypuszczać, że polski system opieki zdrowotnej długo jeszcze będzie zmagał się z niedociągnięciami. Takimi, które bolą pacjenta, i takimi, które bolą płatnika czy zarządzającego placówkami.

To pokazuje, jak potrzebne i sensowne są jak najszerze programy profilaktyczne; w myśl banalnej prawdy, że lepiej (tanie) zapobiegać, niż (drogo) leczyć. ■

PARTNERZY Z DALEKA

Chungcheongnam-do to partnerski region naszego województwa w Republice Korei. W dniach 27-30 sierpnia odwiedziła go wielkopolska delegacja z wicemarszałkiem Krzysztofem Grabowskim i przewodniczącą sejmiku Tatianą Sokołowską. Podczas spotkań ze swoimi koreańskimi odpowiednikami (w tym po raz pierwszy na szczęblu szefów regionalnych parlamentów) rozmawiali oni o współpracy w zakresie m.in. rolnictwa, zarządzania kryzysowego i obrony cywilnej, przemysłu, szkolnictwa wyższego. Warto przypomnieć, że już za dwa lata świętować będziemy 25. rocznicę podpisania umowy o partnerstwie między naszymi regionami. ABO

O sytuacji w teatrach

28 sierpnia marszałek Marek Woźniak skomentował doniesienia medialne w sprawie dyrektorek Teatru Wielkiego w Poznaniu oraz Polskiego Teatru Tańca.

Podczas briefingu prasowego w UMWW marszałek poinformował dziennikarzy o tym, że zarząd województwa powierzył Renacie Borowskiej-Juszczyńskiej pełnienie obowiązków dyrektora Teatru Wielkiego do czasu rozstrzygnięcia nowego konkursu na to stanowisko.

Jednocześnie odniósł się do pojawiających się w mediach od kilku tygodni artykułów i wypowiedzi, w których pracownicy i artyści zarówno z Opery, jak i z Polskiego Teatru Tańca, skarżą się na atmosferę w pracy i me-

tody zarządzania dyrektorek Renaty Borowskiej-Juszczyńskiej i Iwony Pasińskiej (o jej powołaniu na kolejną, 5-letnią kadencję, pisaliśmy przed miesiącem), zarzucając im np. mobbing oraz nadużywanie stanowisk.

Jestem zmartwiony i zbulwersowany tym, jak wygląda publiczny przekaz w sprawie obu pań dyrektor. Pierwsze skojarzenie, które mi się nasunęło, to proces czarownic – mówił Marek Woźniak. – Przekaz ten jest jednostronny, pełen pomówień i niezwyfikowanych informacji, pochodzi często od osób anonimowych. To rodzaj publicznego linczu, który nie daje zainteresowanym osobom żadnej linii obrony ani szansy, by odpowiedzieć na stawiane zarzuty. RAK

Święto plonów

Samorząd województwa włączył się w organizację tradycyjnych dożynek w pięciu wielkopolskich miejscowościach.

Marszałek Marek Woźniak podczas dożynek w Grzybnie.

Po raz kolejny samorząd województwa dofinansowuje cykl dożynek w subregionach Wielkopolski. Przypomnijmy, że tę nową formułę święta plonów, tj. organizację kilku oddzielnych wydarzeń zamiast jednej dużej imprezy dożynkowej, zainicjowano w ubiegłym roku.

– Jedno wydarzenie w tak dużym regionie, jakim jest Wielkopolska, powoduje, że biorą w nim udział głównie delegacje dożynkowe, wieńcowe oraz grono VIP-ów, którzy są głównymi bohaterami. Chcemy, by dożynki były bliżej ludzi, a ten efekt daje tylko organizacja imprezy na poziomie lokalnym, powiatowo-gminnym – wyjaśnia marszałek Marek Woźniak.

W tym roku dofinansowanie z budżetu województwa w kwocie 50 tys. zł do organizacji dożynek otrzymało pięć wielkopolskich powia-

tów: czarnkowsko-trzcianecki, gostyński, kępiński, koniński i śremski.

Pierwsza część święta plonów odbyła się 15 sierpnia w Głogówku (gmina Piaski, powiat gostyński). Drugie wydarzenie zorganizowano 30 sierpnia w Grzybnie (gmina Brodnica, powiat śremski). Tam na terenie Zespołu Szkół Rolniczych najpierw odprawiono mszę świętą dziękczynną, a po nabożeństwie rozpoczęła się część oficjalna, w tym obrzęd dożynkowy.

– To dzięki ciężkiej pracy rolników na naszych stołach nigdy nie brakuje chleba i chcemy o tym pamiętać. Dożynki to święto, które pragniemy przeżywać razem, dlatego chcemy wspierać te najmniejsze spotkania, blisko naszych domów – mówił w Grzybnie Marek Woźniak, dodając: – Wielkopolskie rolnictwo nie ma prawa wstydzić się swoich osiągnięć

w skali światowej: najnowocześniejszych maszyn, technologii upraw, ogromnej wiedzy i odwagi w sięganiu po nowe rozwiązania. To rolnictwo XXI wieku, z którego możemy być dumni.

6 września w Gębicach w gminie Czarnków w dożynkach uczestniczyli rolnicy, samorządowcy i mieszkańcy z powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego, a wraz z nimi świętowała Katarzyna Kretkowska z zarządu województwa. Dzień później, 7 września, z udziałem wicemarszałka Krzysztofa Grabowskiego odbyło się święto plonów w Mnichowicach w gminie Bralin (powiat kępiński).

Ostatnią z dofinansowanych przez samorząd województwa dożynkowych imprez zaplanowano, z udziałem m.in. wicemarszałka Wojciecha Jankowiaka, 13 września w Rzgowie w powiecie konińskim. RAK

KONKURSY

AKTYWNI

Do 30 września można składać zgłoszenia do tegorocznej edycji organizowanego przez samorząd województwa konkursu „Aktywni w Wielkopolsce”.

Jego celem jest wyłonienie i nagrodzenie podmiotów z naszego regionu, które najaktywniej i najefektywniej działają w obszarze gospodarki odpadami. Na najlepszych (samorządy gminne, przedsiębiorstwa zbierające i zagospodarowujące odpady, podmioty sortujące je i przygotowujące do recyklingu) czekają nagrody finansowe.

Informacje, regulamin i formularz zgłoszeniowy można znaleźć na stronie internetowej www.umww.pl.

MISTRZ I CZELADNIK

Departament Edukacji i Nauki UMWW zaprasza do wzięcia udziału w konkursie „Wielkopolski Mistrz, Czeladnik oraz Lider Kształcenia Dualnego w Rzemiośle”.

„Konkurs kierowany jest do osób cechujących się entuzjazmem i pasją do pracy, mobilizowaniem innych do działania poprzez swoją pracę i postawę, rozwijających swoje zainteresowania, a także będących autorytetem w środowisku lokalnym” – piszą organizatorzy.

By przystąpić do zmagania, należy do końca września złożyć odpowiedni wniosek w jednym z centrów wsparcia rzemiosła, kształcenia zawodowego i dualnego (te samorządowe jednostki działają w Kaliszu, Koninie, Lesznie, Pile i Poznaniu) lub w jednej z trzech izb rzemieślniczych (w Kaliszu, Krotoszynie, Poznaniu).

LUBIMY PYRY

11 października w Gorzycach Wielkich (gmina Ostrów Wielkopolski) odbędzie się finał konkursu „Na największą wielkopolską pyrę oraz potrawę z pyry”.

To już kolejna edycja organizowanego przez regionalny samorząd wydarzenia, którego celem jest promocja tego popularnego w naszej kuchni warzywa. Konkurs kierowany jest przede wszystkim do kół gospodyń wiejskich. Mogą one zgłaszać się do 26 września (szczegóły na: www.umww.pl). Podczas finałowych zmagania nastąpi publiczne ważenie przywiezionych ziemniaków, a konkursowa kapituła wypróbuje przygotowane potrawy (liczyć się będzie nie tylko smak, ale też sposób podania i regionalny charakter dania). ABO

Nowe szanse dla ważnej szkoły

Dwa samorządy podpisały dokument, który przyspieszy rozwój Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Niepełnosprawnych im. Józefa Sikorskiego w Poznaniu.

Województwo przejęło od miasta Poznania tę ważną w skali regionu placówkę oświatową już wcześniej, na mocy porozumienia z 2021 roku. Mimo prowadzenia szkoły przez samorząd regionu, nieruchomości na poznańskiej Śródcie, na których szkoła funkcjonuje, wciąż należały do miasta. Utrudniało to podjęcie poważniejszych inwestycji w infrastrukturę

Dokument podpisali Krzysztof Grabowski i Natalia Wermczuk.

(czego wymaga stan wielu budynków). Teraz – po licznych dyskusjach i zabiegach – ta sytuacja zmieniła się.

2 września w siedzibie UMWW odpowiednie akty notarialne podpisali wice-

marszałek Krzysztof Grabowski i zastępczyni prezydenta Poznania Natalia Wermczuk. Tym samym nieruchomości przy ul. Bydgoskiej i Warszawskiej przeszły na rzecz województwa. Wartość darowizny to ponad 32 miliony złotych.

– To ważny krok w rozwoju prowadzonego przez nas ośrodka. Dzięki przekazaniu nieruchomości możliwa będzie jego modernizacja oraz dostosowanie do najnowszych standardów i potrzeb edukacyjnych podopiecznych szkoły – podkreśla wicemarszałek Krzysztof Grabowski. ABO

PAMIĘTAMY

DLA WOLNOŚCI I SOLIDARNOŚCI

– Porozumienia sierpniowe z 1980 roku to wydarzenie, które pozwoliło na powstanie niezależnych związków zawodowych. Strajk w Stoczni Gdańskiej pod przywództwem Lecha Wałęsy i odwaga robotników stały się początkiem drogi do upadku systemu komunistycznego – podkreśla marszałek Marek Woźniak. Uczestniczył on 31 sierpnia w regionalnych obchodach Dnia Solidarności i Wolności. Uroczystości w Poznaniu zorganizowała wielkopolska „Solidarność” przy wsparciu samorządu województwa.

W ROCZNICĘ WYBUCHU WOJNY

W kościele pw. św. Józefa, a następnie przy pomniku Armii Poznań odbyły się 1 września regionalne obchody 86. rocznicy wybuchu II wojny światowej. W wydarzeniu, organizowanym przez Wielkopolski Urząd Wojewódzki, regionalny samorząd reprezentowali marszałek Marek Woźniak oraz przewodnicząca sejmiku Tatiana Sokołowska.

PIERWSZE OFIARY

Mało znany fakt, że pierwszymi polskimi ofiarami II wojny światowej byli kapral Piotr Konieczka i funkcjonariusz Straży Granicznej Szczepan Ławniczak (zginęli w Śmiłowie w nocy z 31 sierpnia na 1 września 1939 r.), przypominano na cmentarzu w tej wielkopolskiej miejscowości. W uroczystości 1 września uczestniczyli m.in. wicepremier i szef MON Władysław Kosiniak-Kamysz, a także wicemarszałkowie Wojciech Jankowiak i Krzysztof Grabowski oraz członek zarządu województwa Jacek Bogusławski. ABO

Tam warto się uczyć

W marszałkowskich szkołach można skutecznie zdobyć atrakcyjny zawód.

Uprogu nowego roku szkolnego warto przypomnieć, że wielkopolskie samorządowe centra kształcenia zawodowego i ustawicznego prowadzą letnią rekrutację do szkół policealnych oraz na kwalifikacyjne kursy zawodowe. To doskonała okazja dla osób, które chcą zdobyć nowy zawód lub poszerzyć swoje kwalifikacje, ucząc się w profesjonalnie wyposażonych pracowniach i pod okiem doświadczonych kadry praktyków.

Co istotne, nauka w tych marszałkowskich placówkach jest bezpłatna, a wysoka zdawalność egzaminów potwierdza skuteczność kształcenia. WSKCKiU działają w Poznaniu, Gnieźnie, Koninie, Ostrowie Wielkopolskim, Rawiczu, we Wrześni i w Złotowie.

Jeżeli chodzi o zawody, których można nauczyć się w WSKCKiU, oferta jest naprawdę różnorodna: od kierunków medycznych, takich jak opiekun medyczny czy terapeuta zajęciowy, po artystyczne i techniczne, np. fotograf, technik reklamy, technik ochrony osób i mienia.

W przypadku większości oferowanych kierunków naj-

A może zostać florystą? Jedno ze zdjęć słuchaczy WSKCKiU biorących udział w konkursie fotograficznym „Nasze zawody w obiektywie”.

ważniejsze są zajęcia praktyczne, a te odbywają się w nowoczesnych pracowniach, gdzie nauka przebiega w warunkach zbliżonych do tych, jakie spotyka się w zakładach pracy czy gabine-

tach specjalistycznych. Na przykład słuchacze kierunku technik farmaceutyczny pracują na aparatach do pomiaru czasu rozpadu tabletek i ścieralności oraz twardościomierzach, a nowi techni-

cy elektrolodzy korzystają z nowoczesnych aparatów rentgenowskich. Przyszły technik masażysta ma dostęp do sauny suchej, wanien do hydromasażu i interaktywnych stołów anatomicznych, a technik usług kosmetycznych – urządzenia do masażu endodermicznego, infuzji tlenowej czy oczyszczania wodorowego. Ci, którzy chcą zostać podologami, mają do dyspozycji pracownię z profesjonalnymi fotelami, frezarkami i skanerami diagnostycznymi.

Letnia rekrutacja przynosi też nowe propozycje w niektórych placówkach. Przykładowo WSKCKiU we Wrześni proponuje od teraz kierunki technik ochrony osób i mienia, technik architektury krajobrazu, technik bezpieczeństwa i higieny pracy. Z kolei w WSKCKiU nr 1 w Poznaniu można odbyć kwalifikacyjne kursy zawodowe jako florysta, opiekunka dziecięca czy asystent osoby niepełnosprawnej.

Szczegółowe informacje, terminy zapisów i pełna lista kierunków dostępne są na stronach internetowych poszczególnych WSKCKiU. ABO

Sprzęt dla strażaków

Sprzęt trafił do strażaków 30 lipca.

Druhowie z kilku wielkopolskich jednostek OSP odebrali 30 lipca nowy sprzęt, niezbędny podczas prowadzenia akcji z zakresu ratownictwa drogowego.

Strażacy z OSP są często pierwsi na miejscu wypadków i udzielają pierwszej pomocy osobom poszkodowanym. W takich przypadkach oprócz umiejętności ważne jest też odpowiednie wyposażenie wozów bojowych.

30 lipca nowoczesny sprzęt z zakresu ratownictwa drogowego przekazano do jednostek OSP z Kobylnicy, Krzykosów, Małachowa, Wiekowa i Osiedla Kwiatowego w Poznaniu.

– Wojewódzkie ośrodki ruchu drogowego z nasze-

go regionu od lat starają się wspierać jednostki ochotniczych straży pożarnych. Takim przykładem jest WORD w Poznaniu, który w ramach budżetu przeznaczanego na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego przekazał kilku OSP sprzęt służący ratowaniu życia i zdrowia ofiar wypadków drogowych – wyjaśnia wicemarszałek Wojciech Jankowiak, który razem z wicedyrektorem poznańskiego WORD Julią Krakowiak odwiedził remizy strażaków ochotników w Kobylnicy i Krzykosach.

Ponadto 15 sierpnia wicemarszałek wziął udział w jubileuszu 100-lecia działalności OSP w Węglewie. RAK

Spółki od wody

21 sierpnia w UMWW zorganizowano drugie Wielkopolskie Forum Spółek Wodnych.

Na zaproszenie samorządu województwa do Poznania przyjechało ponad 150 przedstawicieli spółek z całej Wielkopolski, a także reprezentanci instytucji i podmiotów działających w tej branży, m.in. Magdalena Żmuda, zastępca prezesa Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

– Spółki wodne funkcjonujące na terenie Wielkopolski regularnie, od wielu lat, mogą liczyć na wsparcie i zainteresowanie ze strony samorządu województwa. Początkowo przekazywaliśmy na ich działalność 1 mln zł rocznie,

później zwiększyliśmy tę kwotę do 2 mln zł, a obecnie jest to 2,5 mln zł – podkreślił, witając gości wydarzenia, wicemarszałek Krzysztof Grabowski.

Wcześniej wicemarszałek podpisał umowy o udzielenie w 2025 r. dotacji celowej dla 134 takich podmiotów na łączną, wspomnianą kwotę 2,5 mln zł. Te pieniądze pozwolą m.in. na poprawę retencji, usprawnienie systemów melioracyjnych oraz utrzymanie drożności urządzeń wodnych.

Spotkanie w UMWW było okazją do wymiany doświadczeń, omówienia aktualnych przepisów prawa czy też możliwości pozyskania dodatkowego wsparcia na działalność i rozwój spółek. RAK

Gospodarzem spotkania był wicemarszałek Krzysztof Grabowski.

W SKRÓCIE

UCZCILI PREMIERA

W tym roku przypada 25-lecie sprowadzenia prochów premiera Stanisława Mikołajczyka do Poznania. 22 sierpnia wicemarszałkowie Wojciech Jankowiak i Krzysztof Grabowski wzięli udział w uroczystości poświęconej temu wybitnemu politykowi, połączonej z otwarciem wystawy przygotowanej przez IPN w Urzędzie Wojewódzkim. Złożono kwiaty przy grobowcu Stanisława i Marii Mikołajczyków na Cmentarzu Zasłużonych Wielkopolan oraz przy pomniku byłego premiera przed gmachem WUW.

ZAKTYWIZUJĄ ICH W POWIATACH

Programy aktywizacji bezrobotnych (w szczególności zamieszkujących na wsi, z regionów wysokiego bezrobocia, z niskimi kwalifikacjami, do 30. roku życia) będą realizowane w wielkopolskich powiatach, które aplikowały o środki z Funduszu Pracy. 5 sierpnia wicemarszałek Wojciech Jankowiak pozytywnie zarekomendował wszystkie 31 złożonych wniosków, co pozwoli w pełni wykorzystać pulę prawie 11 mln zł dostępnych w obecnym rozdaniu dla naszego regionu.

POSIKANE

10 sierpnia w Racocie odbyły się XX Europejskie i XXIII Krajowe Zawody Sikawek Konnych. Na tamtejszym stadionie hippicznym rywalizowało – używając historycznych strażackich pojazdów – prawie 40 drużyn, w tym z Czech, Węgier i Niemiec. Zawody odbywały się pod honorowym patronatem marszałka województwa, a zmagania druhow śledził wicemarszałek Wojciech Jankowiak. ABO

Kto jest kim u marszałka

Przedstawiamy aktualną strukturę samorządowej administracji regionu.

Na naszych łamach co pewien czas prezentujemy uaktualnione informacje dotyczące tego, kto za co odpowiada wśród marszałkowskich urzędników. Jako że w ostatnim czasie zaszły pewne zmiany w tym względzie, po raz kolejny publikujemy infografikę z urzędową strukturą, prezentującą dyrektorów poszczególnych departamentów i biur Urzędu Marszałkowskiego oraz podporządkowanie tych jednostek konkretnym członkom zarządu województwa.

Oczywiście najistotniejszą rozszadą personalną, o której informowaliśmy w poprzednim wydaniu „Monitora”, była ta dotycząca stanowiska skarbnika województwa.

Przypomnijmy, że po 21 latach sprawowania tej funkcji na emeryturę przeszła Elżbieta Kuzdro-Lubińska. 14 lipca sejmik – na wniosek marszałka – podjął uchwałę o jej odwołaniu oraz kolejną – o powołaniu na to stanowisko Piotra Strusia, dotychczasowego zastępcy dyrektora Departamentu Finansów UMWW. Ta korekta weszła w życie od 1 sierpnia.

Wcześniej mieliśmy do czynienia z jedną zmianą (również odnotowaną na naszych łamach) na stanowisku dyrektorskim. Chodzi o Departament Zdrowia UMWW, na którego czele od 1 lipca stoi Milena Wawrzynowicz (wcześniej w tej komórce zastępczyni Ewy Matuszak, która

FOT. ARTUR BOIŃSKI

Zdecydowaną większość departamentów UMWW, a także administracyjną obsługę sejmiku znajdziemy w gmachu przy al. Niepodległości 34 w Poznaniu.

ra zakończyła pracę w urzędzie).

Tradycyjnie też przy okazji publikacji „infografiki dyrektorskiej” przypominamy naj-

ważniejsze dane teleadresowe. Główna siedziba samorządowej administracji województwa mieści się u zbiegu al. Niepodległości oraz ulic

św. Barbary i Kulasa w Poznaniu. Al. Niepodległości 34 to również adres sejmiku województwa; tu znajdują się gabinety wszystkich członków zarządu województwa i przewodniczącej sejmiku oraz większość marszałkowskich biur i departamentów. Wyjątki to Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego, którego urzędnicy pracują w jednej ze „starych” siedzib UMWW, przy al. Niepodległości 18, a także Biuro Geodety Województwa, mieszczące się przy ul. Kościuszki 95. Z kolei Biuro Informacyjne Województwa Wielkopolskiego w Brukseli – naszą „unijną ambasadę” można znaleźć przy brukselskiej Rue Montoyer 21.

Wszystkie wiadomości na temat funkcjonowania samorządowej administracji w regionie dostępne są na stronie internetowej www.bip.umww.pl. Można je uzyskać także w Punkcie Informacyjnym UMWW, znajdującym się w holu na parterze głównej siedziby urzędu, jak również pod numerem telefonu 61 626 66 66 oraz pisząc na adres e-mail: info@umww.pl.

W samorządowym biurze przy al. Niepodległości 34 funkcjonuje również Główny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich, gdzie można zasięgnąć aktualnych i sprawdzonych informacji na temat możliwości pozyskania środków unijnych w naszym regionie.

ABO

Schemat organizacyjny Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu

ZNAJDŹ SWOICH PRZEDSTAWICIELI W SEJMIKU – radni województwa wielkopolskiego VII kadencji w podziale na okręgi wyborcze

OKRĘG NR 1

Justyna Pankowska
Lewica

Violetta Ratajczak
PO

Tatiana Sokołowska
PO

Marek Woźniak
PO

Filip Żelazny
PiS

OKRĘG NR 2

Adam Bogrycewicz
PiS

Jacek Bogusławski
PO

Marta Magda
PO

Paweł Owsiany
PO

Wiesław Ratajczak
PiS

Tomasz Wojtiuk
Polska 2050

Michał Zieliński
PiS

OKRĘG NR 3

Marta Dzikowska
PO

Łukasz Grabowski
PiS

Wojciech Jankowiak
PSL

Katarzyna Kretkowska
Lewica

Patrycja Przybylska
PO

Paulina Stochniałek
PO

Joanna Szczechowska
PiS

Agnieszka Wiśniewska
Polska 2050

OKRĘG NR 6

Wojciech Firlej
Polska 2050

Barbara Mroczkowska
PO

Małgorzata Nowak
PiS

Marian Poślednik
PO

Romuald Ruszkowski
PiS

Marek Sowa
PiS

Henryk Szymański
PO

OKRĘG NR 5

Leszek Bierła
PiS

Krzysztof Grabowski
PSL

Jan Grzesiek
PSL

Tomasz Ławniczak
PiS

Andrzej Pichet
PO

Piotr Trybek
PiS

Marzena Wodzińska
PO

OKRĘG NR 4

Henryk Drzewiecki
PO

Grzegorz Fiałkowski
PiS

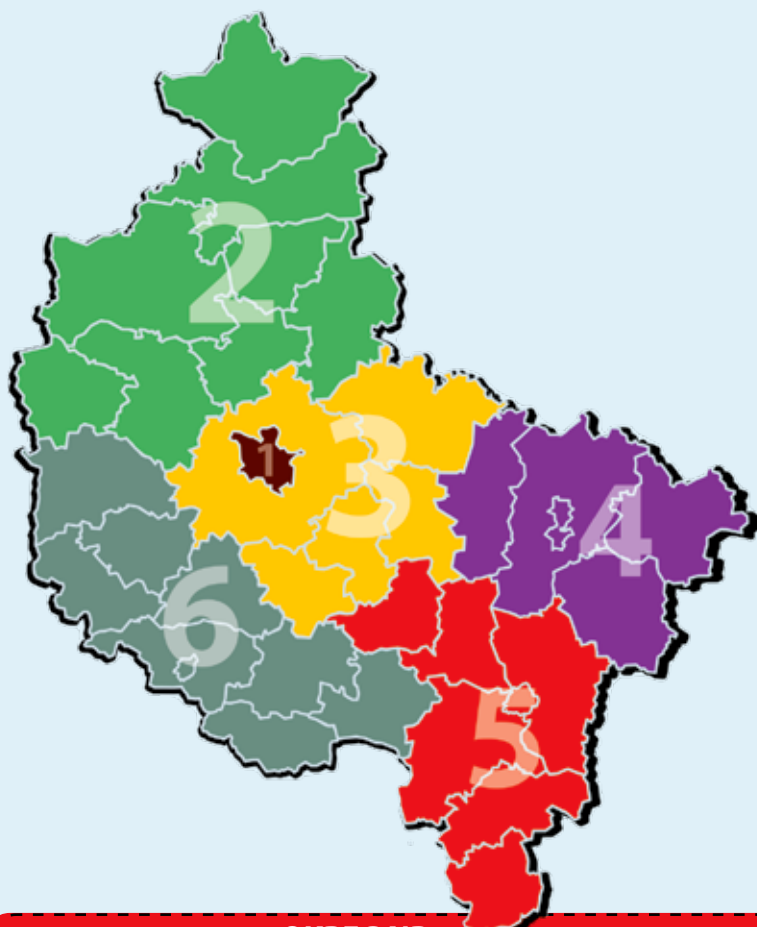
Anna Majda
PSL

Katarzyna
Rzepecka-Andrzejak
PiS

Dominik Szopa
PiS

SEJMIKOWE PYTANIA

PRZEDSTAWIAMY TEMATY, KTÓRE RADNI PORUSZALI W INTERPELACJACH I ZAPYTANIACH ZŁOŻONYCH W OKRESIE MIĘDZYSESYJNYM.

Filip Żelazny (PiS) zgłosił zapytanie dotyczące okoliczności, w jakich zarząd województwa podjął uchwałę w sprawie rozpatrzenia wniosku o unieważnienie postępowania konkursowego na stanowisko dyrektora Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego im. Ludwika Perzyny w Kaliszu.

Adam Bogrycewicz (PiS) interpelował w sprawie utrzymania Oddziału Terenowego Krwioudawstwa i Krwiolecnicstwa w Szpitalu Wojewódzkim przy ul. Juraszów w Poznaniu, który został zawieszony w związku z rozbudową jednego z oddziałów marszałkowskiej lecznicy.

Katarzyna Rzepecka-Andrzejak (PiS) złożyła zapytanie o przyczyny rzekomej decyzji dyrektora Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego im. Romana Ostrzyckiego w Koninie o wstrzymaniu przyjmowania nowych pacjentów na oddział onkologiczny tej placówki.

Joanna Szczechowska i Dominik Szopa (oboje PiS) skierowali wspólnie do marszałka trzy interpretacje dotyczące WSZ w Koninie oraz innych szpitali wojewódzkich. Pytali w nich o możliwość utworzenia pożyczkowego funduszu obrotowego dla tych lecznic oraz o kwestię ich ewentualnej prywatyzacji, a także wnioskowali o podjęcie interwencji dotyczącej uregulowania przez NFZ należności za tzw. nadwykonania.

ABO

Debata o zdrowiu

2 września podczas nadzwyczajnej sesji sejmiku radni dyskutowali o kondycji wielkopolskich szpitali.

W obradach wzięli udział m.in. dyrektorzy marszałkowskich szpitali.

Nadzwyczajna sesja sejmiku odbyła się 2 września. Obrady zwołano na wniosek radnych PiS, którzy wskazywali na problemy w szpitalach wojewódzkich zwłaszcza w Lesznie, Koninie i Kaliszu, choć przy okazji omówiono też sytuację finansową w innych podległych regionalnemu samorządowi placówkach medycznych.

Szczegółowe dane na temat bilansu tych jednostek i rozliczeń z NFZ przedstawiła Milena Wawrzynowicz, dyrektor Departamentu Zdrowia UMWW, zaznaczając, że marszałkowskie szpitale radzą sobie dość dobrze.

Kondycja finansowa naszych szpitali jest, na tle kraju i innych województw, bardzo dobra – potwierdziła Katarzyna Kretkowska z zarządu województwa. – I choć system finansowania ochrony zdrowia w Polsce ma swoje wady i słabości, to przecież chyba w żadnym kraju, na żadnym kontynencie sytuacja w służbie zdrowia nie jest idealna.

„Afera” w Koninie

Awantura wokół placówki w Koninie wybuchła po fałszywych (jak się okazało) doniesieniach medialnych, mówiących o tym, że marszałkowski szpital wstrzymuje przyjmowanie pacjentów na oddział onkologiczny. Podczas sesji sejmiku przedstawiciele PiS dopytywali, kto odpowiada za chaos informacyjny, mówili (m.in. Wiesław Ratajczak) o stratach wizerunkowych szpitala i samorządu województwa.

Kto weźmie odpowiedzialność za tę sytuację? – zastanawiali się radni Filip Żelazny i Łukasz Grabowski oraz szef klubu PiS Michał Zieliński.

Szpital ani na chwilę nie wstrzymał przyjmowania nowych pacjentów na

oddział onkologiczny. Owszem, domagamy się od NFZ zapłaty zaległych 4 mln zł za tego typu świadczenia, ale nie wpływa to na proces leczenia chorych – wyjaśniała dyrektor WSZ w Koninie Krystyna Brzezińska, zwracając uwagę, że powodem zamieszania stał się błędny tytuł w jednej z publikacji prasowych.

Podczas konferencji prasowej w szpitalu w Koninie sprostowano tę fałszywą informację o braku przyjęć pacjentów, ale państwo radni od kilku godzin ją powielają – podsumowała Katarzyna Kretkowska.

Brak lekarzy i... kontrole

Drugą z kluczowych kwestii, poruszanych podczas obrad 2 września, była sprawa zawieszonego od kilkunastu miesięcy oddziału neurologii w szpitalu wojewódzkim w Lesznie.

Nie ustajemy w poszukiwaniu lekarzy specjalistów, bo chcemy leczyć udary i przyjmować u siebie pacjentów, którzy teraz trafiają do innych placówek – mówiła Anna Jackowska, dyrektor WSZ w Lesznie. – Być może uda się uruchomić oddział jeszcze w tym roku, bo prowadzimy kolejne rozmowy z lekarzami, ale to od neurologów zależy, czy złożą ofer-

ty w konkursie i podpiszą umowy.

Radny Marek Sowa z PiS stwierdził, że tym problemom można było zapobiec, bo za wypowiedzi zawieszenia oddziału pojawiały się już wcześniej, a radna Barbara Mroczkowska z PO zaapelowała o kolei, by brak lekarzy specjalistów nie stał się orężem walki politycznej.

Problem braku medyków będzie się niestety pogłębiał, bo ci najstarsi odejdą wkrótce na emeryturę – dodała Katarzyna Kretkowska.

W trakcie sesji rozmawiano też o wykrytych nieprawidłowościach w WSZ w Kaliszu, do których miało dojść podczas urzędowania poprzedniego dyrektora Radosława Kołacińskiego. Jak poinformował Wojciech Kulak, zastępca dyrektora Departamentu Kontroli UMWW, sprawa dotyczy nieprawidłowości w procesie zakupu leków oraz inwestycji w farmę fotowoltaiczną, dlatego skierowano zawiadomienie do prokuratury.

Ponadto radni dopytywali o wiele innych spraw, np. rozliczenia z NFZ (Łukasz Grabowski), zadłużenie placówek, roszczenia pracowników i planowane inwestycje w Kaliszu i Koninie (Filip Żelazny), zawieszenie punktu dla krwiudawców przy ul. Lutyckiej w Poznaniu (Adam Bogrycewicz).

RAK

ZARZĄD ODPOWIADA

PRZEDSTAWIAMY WYCIĄG Z ODPOWIEDZI UDZIELONYCH NA WCZEŚNIEJSZE INTERPELACJE I ZAPYTANIA RADNYCH.

Wicemarszałek Wojciech Jankowiak

– odpowiedział na interpelację Romualda Ruszkowskiego dotyczącą projektu „Rewitalizacja linii kolejowej nr 369 na odcinku Śrem – Czempin”, realizowanego w ramach Programu Uzupełniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej „Kolej+” do 2029 roku. Aktualnie inwestycja jest procedowana na podstawie opracowanego w roku 2021 r. wstępnego studium planistyczno-prognostycznego, czyli wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 310 z włączeniem się w układ torowy stacji Czempin na linii nr 271 Wrocław – Poznań. W ramach przeglądu projektów programu „Kolej+” zaproponowano wstępnie nowy przebieg linii (od miejscowości Psarskie przez Brodnicę, z włączeniem w linię kolejową nr 271 w rejonie stacji Iłowiec), który jednak w wyniku konsultacji uznano za niezasadny. Przedstawiono natomiast alternatywny wariant od miejscowości Psarskie, lecz z przeprowadzeniem nowego odcinka w kierunku Czempina i włączeniem w linię nr 271 w rejonie tej stacji. Obecnie kontynuowane są rozmowy pomiędzy zainteresowanymi stronami w celu wypracowania wiążącej decyzji w tej sprawie.

– przekazał Markowi Sowie, że budowa obwodnicy Czempina w ramach DW 310 jest wśród inwestycji znajdujących się w Regionalnym Planie Transportowym dla Województwa Wielkopolskiego w perspektywie do 2030 r. Obecnie trwają prace polegające na opracowaniu projektu koncepcyjnego dla wspomnianego zadania. W maju uzyskano decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach przedsięwzięcia, a w następnej kolejności zostanie zlecone opracowanie projektu budowlanego wraz z uzyskaniem decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej.

Wicemarszałek Krzysztof Grabowski

– odniósł się do interpelacji Marty Magdy dotyczącej podjęcia działań zmierzających do obsadzenia funkcji opiekuna Młodzieżowego Sejmiku Województwa Wielkopolskiego. Poinformował, że zgodnie ze statutem MSWW inicjatywa w procesie wyboru opiekuna leży wyłącznie po stronie młodzieżowego sejmiku, a wszelka ingerencja z zewnątrz mogłaby podważyć jego autonomię, która jest kluczowa dla samodzielności i odpowiedzialności młodych radnych. Wskazał, że mimo braku formalnego opiekuna radni MSWW, przy wsparciu Kancelarii Sejmiku, aktywnie realizują swoje zadania i podejmują liczne przedsięwzięcia, co świadczy o ich zaangażowaniu i dojrzałości. Powołanie opiekuna byłoby znaczącą pomocą dla młodych radnych w rozwijaniu ich kompetencji oraz efektywnym działaniu, dlatego też zarząd województwa deklaruje wsparcie w procesie wyboru takiej osoby, jeśli stosowna prośba zostanie zgłoszona przez członków MSWW.

Członkini zarządu województwa Katarzyna Kretkowska

– poinformowała Adama Bogrycewicza, że zawieszenie pracy Oddziału Terenowego Regionalnego Centrum Krwioudawstwa i Krwiolecnicstwa w Szpitalu Wojewódzkim w Poznaniu planowane jest przez dyrekcję lecznicy jako czasowe rozwiązanie i zostało podjęte w uzgodnieniu z RCKiK. W pomieszczeniach zajmowanych dotąd przez oddział planuje się utworzenie Pracowni Endoskopii Układu Oddechowego oraz rozbudowę zaplecza diagnostycznego placówki, co będzie służyć wszystkim wielkopolskim pacjentom. Szpital zamierza w przyszłości udostępnić inne pomieszczenia dla krwiudawców i pracowników oddziału w nowo budowanym budynku.

Członek zarządu województwa Jacek Bogusławski

– ustosunkował się do zapytania Filipa Żelaznego dotyczącego okoliczności, w jakich zarząd województwa podjął uchwałę w sprawie rozpatrzenia wniosku o unieważnienie postępowania konkursowego na stanowisko dyrektora Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego im. Ludwika Perzyny w Kaliszu. Udzielając odpowiedzi, przekazał kopię wspomnianego wniosku oraz poinformował radnego o osobie, która ten wniosek złożyła.

ABO

Na pytania radnych odpowiadała Katarzyna Kretkowska z zarządu województwa.

Pogrzeb prymasa

Uroczystości pogrzebowe odbyły się w gnieźnieńskiej katedrze.

Z udziałem licznych hierarchów kościelnych i przedstawicieli władz różnego szczebla odbył się 29 sierpnia w Gnieźnie pogrzeb abpa Józefa Kowalczyka.

Zmarły duchowny na przełomie XX i XXI wieku przez dwie dekady był nuncjuszem apostolskim w Polsce, a następnie przez cztery lata arcybiskupem gnieźnieńskim i prymasem Polski. Jak przypominano, był to pierwszy od prawie stu lat pochówek prymasa w podziemiach gnieźnieńskiej bazyliki.

W uroczystościach pogrzebowych samorząd województwa reprezentował wicemarszałek Wojciech Jankowiak, który podkreślił: – To wydarzenie wyjątkowe, przywołujące dziejową rangę i znaczenie Gniezna, jednej z siedzib pierwszych Piastów i miasta prymasów Polski.

ABO

Edukujemy i promujemy

10 sierpnia w Rezerwacie Archeologicznym w Kaliszu-Zawodzie obchodzono „Wielkopolski Dzień Pszczół”.

Rezerwat Archeologiczny Zawódzie w Kaliszu już po raz piąty był centrum wielkopolskiego pszczelarstwa. Tegoroczna odsłona wydarzenia (organizowana przez samorząd województwa we współpracy z Wielkopolskim Samorządowym Centrum Rozwoju Wsi w Sielinku oraz Muzeum Okręgowym Ziemi Kaliskiej) przyciągnęła wielu mieszkańców, którzy chcieli poznać tajniki pracy pszczół oraz wyjątkowe znaczenie tych owadów dla środowiska, gospodarki i rolnictwa, a także życia ludzi.

Atrakcji nie brakowało. Odbyły się m.in. jarmark pszczelarski, pokazy bartnictwa i spotkanie z pasznikiem. Przy jednym ze stoisk zaprezentowano pasiekę edukacyjną, pokazującą, jak wygląda wnętrze ula. Można było porozmawiać z doświadczonymi bartnikami, którzy chętnie dzielili się swoją wiedzą o pracy pszczół. Nie brakowało też rozmaitych smakołyków przygotowanych na

Dzieci chętnie brały udział w konkursach.

bazie miodu przez koła gospodyń wiejskich.

Goście podziwiali interesujące rekonstrukcje historyczne, przenoszące uczestników w czasy średniowiecznej oraz bawili się przy dźwiękach muzyki ludowej. Z kolei dzieci chętnie korzystały z warsztatów wytwarzania świec, przejazdów kucykiem, zabawy na dmuchańcach, ale rów-

nież z konkursów, w których można było wygrać drobne upominki.

Wydarzenie było też okazją, by przypomnieć o działaniach, które w obronie pszczół podejmuje samorząd województwa.

– Mając świadomość realnego zagrożenia spowodowanego wymieraniem pszczół, regionalny samorząd

od ośmiu lat wspiera sektor pszczelarski szeregiem konkretnych działań o charakterze zarówno finansowym, jak i edukacyjnym oraz promocyjnym – zauważył gospodarz uroczystości, wicemarszałek Krzysztof Grabowski, któremu towarzyszyli wojewódzcy radni. – Na zakup węzy i pokarmu pszczelego przekazaliśmy dotychczas łącznie 16 mln zł. Udzieliliśmy ponad 9 mln zł wsparcia samorządowi lokalnemu na zakup sadzonek drzew miododajnych. Od 2023 r. wspomagamy też finansowo powstawanie pasiek edukacyjnych, na które przeznaczaliśmy już milion złotych.

Na zakończenie wręczono nagrody i wyróżnienia (łącznie 10 kart podarunkowych) w konkursie na „Najciekawsze stoisko wystawców Wielkopolskiego Dnia Pszczół”. Zwyciężyło KGW w Porwitu, drugie miejsce przypadło KGW „Czerwone Maki” w Zakrzynie, a trzecie – KGW w Bliżanówku.

RAK

POLECAMY

O POCZĄTKACH LESZNA

Do 26 października w Muzeum Okręgowym w Lesznie można obejrzeć wystawę pt. „W poszukiwaniu początków Leszna. Archeologiczne ślady wczesnośredniowiecznego osadnictwa na terenie miasta”. Prezentuje ona w atrakcyjnej formie wyniki badań archeologicznych prowadzonych tu w latach 2008-2024. Główną część ekspozycji stanowią zabytki ruchome (naczynia ceramiczne, przedmioty kamienne i metalowe), stanowiące bezpośrednie ślady po dawnych mieszkańcach tych terenów.

KONKURS DLA ARTYSTÓW

30 września mija termin nadsyłania zgłoszeń w międzynarodowym konkursie „1 strona – 1 spojrzenie – 180 sekund”, prowadzonym przez Polski Teatr Tańca. Aplikować można w trzech kategoriach: „1 strona” – utwory literackie; „1 spojrzenie” – sztuki wizualne (rzeźba, grafika, malarstwo, fotografia) oraz „180 sekund” – filmy o długości do 3 minut. Konkurs na temat ruchu i ekspresji ciała ma formułę otwartą, mogą w nim wziąć udział wszyscy, a warunkiem jest zgłoszenie pracy wcześniej niepublikowanej.

CZAS NA MUZYKĘ

Centrum Kultury i Sztuki w Kaliszu zaprasza na 44. edycję międzynarodowego festiwalu „Chopin w barwach jesieni”. Inaugurację wydarzenia zaplanowano na 18 września w Ostrowskim Centrum Kultury. Koncertów prologu (14 września) i epilogu (28 września) melomani wysłuchają w Forum Synagoga w Ostrowie Wielkopolskim, a kolejne koncerty, recitale, wieczór pieśni, spektakl i wystawa prac plastycznych odbędą się w Pałacu Książąt Radziwiłłów w Antoninie.

RAK

Jeszcze lepsza wieś

Umowy wręczył wicemarszałek Krzysztof Grabowski.

22 sierpnia laureaci konkursu „Nasza wieś, nasza wspólna sprawa” podpisali w Urzędzie Marszałkowskim w Poznaniu umowy o dofinansowanie przedsięwzięć.

Konkurs jest częścią programu „Wielkopolska Odnowa Wsi 2020+”. Beneficjentami są lokalne społeczności, reprezentowane przez organizacje pozarządowe, w tym również koła gospodyń wiejskich. Mogą one zdobyć nie więcej niż 12 tys. dotacji z budżetu województwa dla pojedynczego projektu.

Dofinansowanie jest przyznawane na organizację imprez promujących sołectwa (festyny, zawody, konkursy, turnieje, rajdy piesze lub rowerowe itp.); realizację niewielkich projektów inwestycyjnych polegających na za-

gospodarowaniu przestrzeni publicznej na wsi; zakup towarów służących rozwojowi i kultywowaniu folkloru, rękodzieła, tradycyjnych zawodów i tradycji społeczności lokalnych; organizację warsztatów lub szkoleń o idei odnowy wsi; wydanie materiałów promocyjnych.

– Na realizację tegorocznej, 13. edycji przedsięwzięcia, przeznaczaliśmy w budżecie województwa 700 tysięcy złotych. Do konkursu zgłoszono 208 wniosków, 160 z nich poddano ocenie i w efekcie wyłoniliśmy 66 laureatów – zaznaczył, witając gości w UMWW, wicemarszałek Krzysztof Grabowski. – To małe projekty, pozwalające m.in. na zakup instrumentów muzycznych, strojów ludowych czy organizację wydarzeń kulturalnych.

RAK

Jubileusz na Świętej Górze

Już po raz dwudziesty w Gostyniu odbędzie się Festiwal Muzyki Oratoryjnej „Musica Sacromontana”.

Stowarzyszenie Miłośników Muzyki Świętogórskiej wraz z księżmi filipinami ze Świętej Góry zaplanowało cztery koncerty, które odbędą się 27 i 28 września oraz 4 i 5 października. Co stanowi o fenomenie tego organizowanego od dwóch dekad w podgostyńskiej świątyni wydarzenia?

– Towarzyszy nam idea przywracania do życia koncertowego nieznanego dotąd dziedzictwa narodowego, którym są archiwalia muzyczne odnalezione w klasztorze na Świętej Górze – tłumaczą organizatorzy. – Owocem naszej wieloletniej pracy jest ukazanie światu Józefa Zeidler, zwanego „polskim Mozartem”, a także innych kompozytorów związanych ze Świętą Górą.

Przez lata podczas festiwalu dyrygowali m.in. Krzysztof Penderecki, Jerzy Maksymiuk, Łukasz Borowicz, a grały tu np. Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia czy Sinfonia Varsovia. Do tej pory zorganizowano 130 koncertów (uczestniczyło w nich około 60 tysięcy osób), wydano 22 płyty CD i 4 DVD. Organizowane są też wydarzenia o charakterze charytatywnym i koncer-

Barokowe wnętrza bazyliki tworzy niepowtarzalną atmosferę koncertów.

ty promujące świętogórskich kompozytorów za granicą. Stowarzyszenie wspiera lokalnych młodych, utalentowanych artystów. Tę działalność nagrodzono m.in. Fryderykiem, Złotym Orfeuszem czy medalem Gloria Artis.

– Zainteresowanie melomanów z całej Polski wynika z faktu, że każdy nasz koncert jest dobrze przemyślany, atrakcyjny dla widza i pięknie zrealizowany w zabytkowym wnętrzu świątyni, doskonale przygotowanej scenicznemu i w sposób mistrzowski oświetlonej – podkreślają organizatorzy.

Co zatem usłyszymy w tym roku? Tytuły zaplanowanych

koncertów to „Wenecka noc na Świętej Górze”, „Muzyczne skarby Świętej Góry”, „Dusza skrzypiec Henryka Wieniawskiego” oraz „Laudi spirituali – wiara i radość św. Filipa Neri”. Festiwalowe szczegóły oraz informacje o działalności stowarzyszenia można znaleźć na stronach internetowych www.jozefzeidler.eu i www.sacromontana.pl.

Warto przypomnieć, że festiwal od lat jest wspierany finansowo przez samorząd województwa, marszałek wchodzi w skład komitetu honorowego wydarzenia, a „Monitor Wielkopolski” od wielu edycji jest wśród jego patronów medialnych.

ABO

Profilaktyka i badania w trosce

We wrześniu w Wielkopolskim Centrum Pediatrii rozpoczyna się pilotażowy program leczenia otyłości wśród dzieci i młodzieży realizuje i dofinansowuje samorząd województwa?

Piotr Ratajczak

Problem otyłości wśród dzieci i młodzieży jest poważny i narasta, nie tylko w Polsce, ale i na całym świecie. Ze statystyk wynika, że w naszym kraju ponad 25 proc. maluchów w wieku 3 lat ma nadwagę lub otyłość, a w wieku 8 lat odsetek ten wzrasta do około 30 proc.

– Nasze dzieci tyją najszybciej w Europie – potwierdza Katarzyna Kretkowska z zarządu województwa.

Zdaniem ekspertów głównymi przyczynami tego zjawiska są m.in. złe nawyki żywieniowe najmłodszych: nieregularne posiłki i podjadanie między nimi, nadmiar słodkich napojów i żywności wysokoprzetworzonej, brak w diecie owoców i warzyw, częste korzystanie z fast foodów.

Na to nakłada się zazwyczaj brak odpowiedniej aktywności fizycznej. Efekt? Nadwaga, która ma negatywny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne dzieci, a także zwiększa ryzyko wystąpienia chorób przewlekłych w dorosłym życiu.

Dostrzegając te zagrożenia, samorząd województwa przygotował wspólnie z ekspertami pilotażowy program leczenia otyłości wśród dzieci i młodzieży. O szczegółach tego przedsięwzięcia poinformowano 4 sierpnia podczas konferencji prasowej w Wielkopolskim Centrum Pediatrii przy ul. Wrzóska w Poznaniu.

3 miliony na pilotaż

„Program profilaktyki zdrowotnej interdyscyplinarnego leczenia choroby otyłościowej u dzieci i młodzieży” rozpo-

czyna się we wrześniu i potrwa do 2027 roku. Samorząd województwa przeznaczył na jego realizację 3 mln zł oraz dodatkowo – 568 tys. zł na zakup niezbędnego sprzętu.

– Przedsięwzięcie zapewni kompleksową, roczną opiekę nad pacjentem, prowadzoną przez wykwalifikowany zespół lekarzy, dietetyków, rehabilitantów i psychologów – mówi, zapowiadając program, Katarzyna Kretkowska. – Kwalifikacja uczestników odbywać się będzie podczas hospitalizacji w Wielkopolskim Centrum Pediatrii oraz przez nabór otwarty.

– Leczenie będzie bezpłatne, a zamierzamy nim objąć 200 dzieci i nastolatków – dodaje Izabela Marciniak, dyrektor szpitala dziecięcego w Poznaniu.

Jak wyglądają szczegóły? Najpierw jest kwalifikacja i rozeznanie, czy mamy do czynienia z chorobą otyłościową. Pacjent trafia na kilka dni na oddział dzieci starszych Wielkopolskiego Centrum Pediatrii, gdzie przechodzi pierwsze badania oraz wstępne konsultacje: lekarską, dietetyczną, rehabilitacyjną i psychologiczną. Jeśli zakwalifikuje się do programu, i on, i rodzice podpisują specjalny kontrakt.

– Leczenie wymaga sporej motywacji opiekunów i dzieci, bo jest intensywne. Polega na dwunastu comiesięcznych wizytach u specjalistów – wyjaśnia pediatra z WCP Anna Gertig-Kolasa.

Cykl podzielono na cztery części, trwające po trzy miesiące, podczas których pacjenci spotykają się regularnie z dietetykiem, psychologiem i lekarzem. Kończy go trzynasta wizyta podsu-

Samorząd województwa przygotował wspólnie z ekspertami pilotażowy program leczenia otyłości wśród dzieci i młodzieży.

mojująca, w trakcie której omawiane są dotychczasowe efekty i zalecenia na przyszłość.

– Dodatkowo, w połowie programu, każde dziecko trafi na dwa tygodnie na oddział rehabilitacyjny, gdzie pod okiem specjalistów fizjoterapii i w gronie innych pacjentów będzie uczyć się, jak bezpiecznie i skutecznie podjąć aktywność fizyczną – mówi Anna Gertig-Kolasa.

Metoda małych kroków

– W naszym społeczeństwie nadal panuje niestety duża nieświadomość, że otyłość jest chorobą, do tego przewlekłą, którą należy leczyć – zauważa Anna Gertig-Kolasa.

Ważna jest m.in. odpowiednia edukacja, zmiana nawyków żywieniowych, częstsza aktywność fizyczna.

– W takich przypadkach najlepsza jest jednak metoda

Nadwaga ma negatywny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne dzieci, a także zwiększa ryzyko wystąpienia chorób przewlekłych w dorosłym życiu

małych kroków. Ona sprawdzi się znacznie lepiej niż milion zaleceń zmiany trybu życia dla pacjentów z otyłością – podkreśla pediatra z WCP Izabela Krzyśko-Pieczka.

Pacjenci trafią do programu dwutorowo: albo podczas hospitalizacji w Wielkopolskim Centrum Pediatrii, albo w trakcie otwartego naboru. Informację o nowym samorządowym przedsięwzięciu otrzymają poradnie diabetologiczne, endokrynologiczne i lekarzy rodzinnych. Istotne będzie zwłaszcza podejście tych ostatnich, bo oni naj-

piej znają dzieci i ich problemy zdrowotne.

– Takie kompleksowe spojrzenie i regularna opieka specjalistów to ważny krok w drodze do profilaktyki i leczenia otyłości u dzieci i młodzieży – podsumowuje Katarzyna Kretkowska.

Profilaktyka i rehabilitacja

Wielkopolski samorząd od wielu lat finansuje z budżetu województwa także inne programy i działania z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia. Przyjrzyliśmy

się największym z nich, realizowanym w Wielkopolsce w 2024 r. Były to: „Program psychiatryczny terapeutyczno-rehabilitacyjny połączony z aktywizacją pacjentów”, „Regionalny program rehabilitacji osób z zaburzeniami depresyjnymi”, „Regionalny program rehabilitacji młodzieży z zaburzeniami depresyjnymi” oraz „Program polityki zdrowotnej profilaktyki i wczesnego wykrywania osteoporozy dla mieszkańców województwa wielkopolskiego”.

– Podstawowym ich założeniem jest zapobieganie i wczesne wykrywanie głównych problemów zdrowotnych mieszkańców Wielkopolski, wyrównywanie dostępu do specjalistycznych badań diagnostycznych i zwiększenie świadomości zdrowotnej – mówi Milena Wawrzynowicz, dyrektor Departamentu Zdrowia UMWW. – Chcemy też zachęcić do udziału w programach profilaktycznych mieszkańców wsi i małych miast, dla których skorzystanie z tego typu badań, z racji oddalenia od specjalistycznych placówek medycznych, jest znacznie utrudnione.

Ponadto pandemia COVID-19 ujawniła znaczące deficyty i wyzwania w zakresie zdrowia psychicznego, co także potraktowano priorytetowo.

Przeciw schizofrenii

„Program psychiatryczny terapeutyczno-rehabilitacyjny połączony z aktywizacją pacjentów” realizują w latach 2022-2025 Poznański Ośrodek Zdrowia Psychicznego w Poznaniu oraz Zakład Opiekuńczo-Lecznicy w Śre-

Główną przyczyną nadwagi u dzieci są złe nawyki żywieniowe.

Programy rehabilitacji skierowane są także do młodzieży.

o zdrowie mieszkańców

z regionu, który będzie kosztował 3 mln zł i potrwa do 2027 roku. Jakie jeszcze programy polityki zdrowotnej

mie. Z dokumentów wynika, że w 2024 r. wydano na niego 462,5 tys. zł, wykonując 1948 procedur medycznych (z zakresu psychoedukacji, terapii grupowej i zajęciowej oraz socjoterapii) dla 42 pacjentów.

– Beneficjentami są osoby chore na schizofrenię i inne schorzenia przebiegające z objawami psychotycznymi, dla których niewystarczające jest leczenie ambulatoryjne. Są one skierowane przez lekarza prowadzącego bądź trafiają tu z własnej inicjatywy, bo np. wyczerpały limity świadczeń na NFZ w ramach oddziałów dziennych oraz leczenia stacjonarnego – wyjaśnia Maciej Nowak, naczelnik Wydziału Zdrowia Publicznego i Przeciwdziałania Uzależnieniom w Departamencie Zdrowia UMWW.

Samorządowy program zapewnia im ciągłość i kompleksowość świadczeń, ułatwia aktywizację i rehabilitację psychiatryczną, zapobiega wykluczeniu ze społeczeństwa.

Walczą z depresją

Na zlecenie samorządu województwa Poznański Ośrodek Zdrowia Psychicznego w Poznaniu realizuje w latach 2022-2026 „Regionalny program rehabilitacji osób z zaburzeniami depresyjnymi”. W 2024 r. kosztował on niemal 700 tys. zł, co pozwoliło przeprowadzić 2278 sesji terapeutycznych dla 308 pacjentów. Przeprowadzono m.in. indywidualne sesje z terapeutami i specjalistami, treningi redukcji stresu, warsztaty asertywności czy działania edukacyjne.

– Celem tego programu jest ograniczenie wśród jego uczestników liczby prób sa-

mobójczych do 10 proc. (w okresie trwania terapii i do 3 miesięcy od jej zakończenia). Beneficjentami są osoby dorosłe w wieku od 18 do 65 lat, dotknięte problemem zaburzeń nastroju, w tym pacjenci z rozpoznaniem epizodu depresyjnego i depresji nawracającej, aktualnie niekorzystający z podobnych świadczeń na NFZ – wskazuje Milena Wawrzynowicz.

Ze sprawozdania wynika, że żadna z osób realizujących program w 2024 r. nie podjęła próby samobójczej, a większość pacjentów uczestniczących w kompleksowej rehabilitacji psychiatrycznej wskazała na poprawę swojego funkcjonowania i wzrost wiedzy o zaburzeniach depresyjnych.

Identyczne wnioski wynikają z ubiegłorocznego podsumowania kolejnego przedsięwzięcia – „Regionalnego programu rehabilitacji młodzieży z zaburzeniami depresyjnymi”. Korzystały z niego osoby w wieku od 13 do 18 lat, dotknięte problemem zaburzeń nastroju (z rozpoznaniem epizodu depresyjnego i depresji nawracającej), które w przeciągu ostatnich 12 miesięcy nie uczestniczyły w podobnym turnusie rehabilitacyjnym.

– Wykonawcą programu była Fundacja AKME, która w 2024 r. realizowała go w 7 lokalizacjach na terenie Wielkopolski, na co przeznaczono 792,5 tys. zł. Ze wsparcia skorzystało 82 pacjentów, dla których przeprowadzono: 1085 indywidualnych sesji terapeutycznych, 1097 rodzinnych sesji terapeutycznych, 224 sesje psychoterapii grupowej, 150 sesji wsparcia psychospołecznego oraz 150 sesji

Zdaniem ekspertów w naszej diecie brakuje owoców i warzyw.

działań edukacyjnych – wylicza precyzyjnie Maciej Nowak z UMWW. – W 2025 r. oprócz wspomnianej funda-

nej profilaktyki i wczesnego wykrywania osteoporozy dla mieszkańców województwa wielkopolskiego”. Ma on po-

Większość pacjentów uczestniczących w kompleksowej rehabilitacji psychiatrycznej wskazała na poprawę swojego funkcjonowania i wzrost wiedzy o zaburzeniach depresyjnych

cji program realizuje w 3 lokalizacjach również Centrum Opieki Zdrowotnej Sanitatis.

Nie dla osteoporozy

Na inne cele nastawiony jest „Program polityki zdrowot-

nej zwolnić uczestnikom uzyskać lub utrzymać wysoki poziom wiedzy o profilaktyce osteoporozy oraz zapobieganiu złamanom osteoporotycznym.

– Beneficjentami programu są kobiety w wieku od 65

lat wżwyż lub kobiety w wieku od 40 do 64 lat z co najmniej jednym dodatkowym czynnikiem ryzyka złamania osteoporotycznego albo (po objęciu działaniami całej populacji pań) mężczyźni w wieku od 75 lat wżwyż, a także personel medyczny, który ma kontakt z uczestnikami przedsięwzięcia i wymaga przeszkolenia – tłumaczy Milena Wawrzynowicz.

W 2024 roku (podobnie jest w 2025 r.) realizowało go pięć podmiotów. Wydano łącznie 954,5 tys. zł, co pozwoliło na przeszkolenie 45 osób z personelu medycznego i zakwalifikowanie 3429 pacjentów do tzw. FRAX (kalkulacji 10-letniego prawdopodobieństwa złamania). Ponadto u 3100 z nich wykonano pomiar gęstości kości densytometrem, a 2751 osób wzięło udział w lekarskiej wizycie podsumowującej.

Kontynuacja w 2025 r.

Warto podkreślić, że w latach 2020-2024 samorząd województwa finansował „Program polityki zdrowotnej leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego dla mieszkańców województwa wielkopolskiego”. Dzięki metodzie in vitro ograniczającej o 25 proc. zjawisko niepłodności do 31 grudnia 2024 r. w Wielkopolsce urodziło się 447 dzieci. Program nie jest kontynuowany, bo od 1 czerwca 2024 r. podobne zabiegi są finansowane przez Ministerstwo Zdrowia z budżetu państwa.

Wszystkie pozostałe programy są natomiast kontynuowane w 2025 roku, a oprócz nich samorząd województwa finansuje też „Program profilaktyki i wczesnego wykry-

wania nowotworów głowy i szyi dla mieszkańców województwa wielkopolskiego” (realizowany przez Wielkopolskie Centrum Onkologii) oraz „Program wsparcia osób po 65. roku życia w ograniczeniu występowania zaburzeń procesów poznawczych prowadzących do powstawania chorób neurodegeneracyjnych” (realizowany przez Poznański Ośrodek Zdrowia Psychicznego w Poznaniu).

Ponadto cztery podmioty realizują zadania w ramach „Programu wsparcia dla opiekunów dzieci z dysfunkcjami rozwojowymi i potrzebami zdrowotnymi”. To m.in. ośrodek „W punkt”, o którym pisaliśmy na łamach „Monitora”, czy też wsparcie dla rodziców i opiekunów dzieci z cukrzycą typu pierwszego.

Oprócz tego województwo zleca także zadania z zakresu ochrony i promocji zdrowia organizacjom pozarządowym. Specjalne konkursy ofert dotyczą m.in. opracowania i wydania publikacji prozdrowotnych, organizowania szkoleń i warsztatów edukacyjnych podnoszących wiedzę i kwalifikacje w tym zakresie, promowania zdrowego stylu życia.

Tę wyliczankę uzupełniają przedsięwzięcia prozdrowotne (konferencje, konkursy, wydarzenia) organizowane przez samorząd województwa wspólnie z partnerami, tj. uczelniami, sanepidem, towarzystwami naukowymi, mediami, instytucjami (ROPS, WUP) czy konsultantami wojewódzkimi.

Wszystkie te inicjatywy, wspierane z regionalnego budżetu, mają w zasadzie jeden cel: poprawić stan zdrowia Wielkopolan. ■

Profilaktyka zdrowotna polega m.in. na częstym wykonywaniu badań, także tych podstawowych, o czym powinni pamiętać przede wszystkim seniorzy.

O szczegółach nowego programu leczenia otyłości u dzieci i młodzieży poinformowano 4 sierpnia podczas konferencji prasowej w Wielkopolskim Centrum Pediatrii.

Torzeniec i Wyszanów – miejsca tragiczne

Co się wydarzyło w południowej Wielkopolsce w pierwszych dniach września 1939 roku?

O ofiarach zbrodni z września 1939 roku przypominają pomnik w Torzeńcu oraz mogiły (zabitych żołnierzy i cywilów) na cmentarzu parafialnym w Wyszanowie.

Marek Rezler

Zbrodnie towarzyszą wszystkim konfliktom zbrojnym. Występowały jednak i nadal występują charakterystyczne cechy i zjawiska, które towarzyszą wojnom prowadzonym w określonym miejscu świata czy epoce. Prawidłowości te pojawiały się w Europie podczas obydwu wojen światowych. Ile w tym było przypadku, a ile celowej metody, to sprawa nie zawsze do rozstrzygnięcia.

Terror i zastraszanie

Jedną z takich metod jest zastraszanie przeciwnika, zwłaszcza ludności cywilnej, stosowanie terroru, który zwykle łączy się ze zbrodnią, w skrajnych przypadkach z ludobójstwem. W 1914 roku armia niemiecka brutalnie niszczyła i pacyfikowała miasta belgijskie i francuskie – niemal zawsze z uzasadnieniem potrzeby rewanżu za działalność wolnych strzelców (franc-tireurów). Na ziemiach polskich w dniach 2-22 sierpnia 1914 roku doszło do brutalnej pacyfikacji Kalisza – też pod pretekstem skrytego strzelania przez mieszkańców do niedawno przybyłych wojsk niemieckich. Zniszczono wtedy 75 proc. historycznego miasta; tragedia kaliska wciąż jest jednym z głównych tematów analizy dziejów.

Wydarzenia w Torzeńcu z 1-2 września 1939 roku były niemal kopią mechanizmów, które towarzyszyły wojskom niemieckim wkraczającym do Kalisza ćwierć wieku wcześniej. Południowa Wielkopolska była obszarem działania niemieckich jednostek wchodzących w skład południowego zgrupowania maszerującego na Polskę z Dolnego Śląska w kierunku Łodzi. Torzeniec, wieś położona w powiecie ostrzeszowskim, była na szlaku przemar-

szu jednostek 10. dywizji piechoty, konkretnie 41. pułku piechoty dowodzonego przez pułkownika Friedricha Gollwitzera.

Początkowo nic nie zapowiadało tragedii. Niemcy wkroczyli do Torzeńca 1 września 1939 roku około godziny 19. Wezwano mieszkańców do zachowania spokoju, zapewniano o braku powodu do niepokoju i zachowaniu bezpieczeństwa. Przez wieś nieustannie przechodziły kolumny Wehrmachtu podążające na północny wschód.

Kto do kogo strzelał?

Sytuacja zmieniła się po kilku godzinach. Około 23.00 wśród żołnierzy niemieckich doszło do zamieszania i bezładnej strzelaniny. Trzech z nich zginęło, czterech zostało rannych. Pojawiła się wieść o polskich partyzantach, wspieranych przez mieszkańców Torzeńca, wśród których jakoby w walce uczestniczyły też kobiety.

Zamieszanie było ogromne, sami Niemcy nie bardzo wiedzieli, co się naprawdę stało, a w meldunkach, jakie później sporządzono, było wiele sprzeczności. W trakcie zarządzanej od razu rewizji nie znaleziono w domach mieszkańców wsi broni czy amunicji, żadnego Polaka też nie schwytano z bronią w ręku. Zaszła jednak potrzeba uzasadnienia całego zamieszania dla uratowania prestżu dowodzących na miejscu oficerów. Dopiero po czasie jakoby schwytano sprawcę strzelaniny, osobę cywilną – ale nazwiska nie podano. Historycy, zarówno polscy, jak i niemieccy, po latach doszli do wniosku, że zamieszanie i strzelanina były spowodowane przez niedoświadczonych rekrutów, zmobilizowanych do czynnej służby, którzy w ciemnościach nie odróżnili stron konfliktu i ostrzelali swoich kolegów.

Dla zachowania twarzy i konsekwencji już tej samej nocy rozpoczęto brutalną pacyfikację Torzeńca. Poszczególne chaty były podpalane i obrzucane granatami, do uciekających strzelano i zakłuwano ich bagnetami. Tak zginęło pierwszych ośmiu mieszkańców wsi, wśród nich trzyosobowa rodzina Pietrzków. Ośiem osób z rodzin Kuberów, Muskalców i Wierczaków żywcem spłonęło w stodole podpalonej przez niemieckich żołnierzy. Łącznie zginęło wtedy 16 mieszkańców Torzeńca, wśród nich pięć kobiet i sześć dzieci, w wieku od 6 miesięcy.

Za chlewem Baślaka

Był to pierwszy etap pacyfikacji Torzeńca. Następnego

był fikcją. Wyrok sformułowano na piśmie, nie wystąpiła w nim już bliżej nieokreślona osoba cywilna, która jako-by miała rozpocząć ostrzeliwanie żołnierzy niemieckich poprzedniego wieczora. Nie powołano i nie przesłuchano świadków, nie wskazano konkretnych winowajców strzelaniny.

Ostatecznie jednak Niemcy postanowili rozstrzelać co drugiego mężczyznę spośród zgromadzonych; tak straciło życie osiemnastu Polaków, którzy zginęli na podwórzu gospodarstwa Baślaka. Doszło wtedy do tragicznej sytuacji, gdy 40-letni Józef Sadowski z własnej woli zginął w zastępstwie swego 70-letniego ojca. Pomordowanych pogrzeba-

W 1939 roku szlak żołnierzy 41. pułku piechoty na odcinku od Kalisza do Warszawy był znaczone podobnymi aktami zbrodni i barbarzyństwa, będącymi najpewniej realizacją metody przyjętej przez dowódcę oddziału

dnia niemiecki dowódca pułku, jak sam stwierdził, postanowił przeprowadzić „radikalną czystkę i akcję odwetu”. Wszyscy mieszkańcy wsi, nie wyłączając kobiet i dzieci, zostali zebrani w centrum gospodarstwa Teofila Baślaka. Ciężko postrzelono 43-letnią Marię Stambułę, która zdaniem okupantów poruszała się zbyt wolno. Następnie oddzielono kobiety od mężczyzn i zapowiedziano, że wszyscy mężczyźni z wyroku sądu doraźnego zostali skazani na karę śmierci. W rzeczywistości jednak decyzyja o egzekucji została wydana jednoosobowo przez dowódcę niemieckiego pułku, a rzekomy sąd doraźny

no w masowym grobie za chlewem Baślaka. Niemcy najwidoczniej nie wiedzieli, co uczynić z pozostałymi mieszkańcami Torzeńca. Najpierw ustawili ich z podniesionymi rękami przy drodze, a potem aż do godzin popołudniowych 2 września przetrzymywali pod strażą na nieodległej łące. Niektórzy mieszkańcy zdążyli się ukryć w pobliskim lesie. Istnieje relacja Ignacego Rybczaka o rozstrzelaniu przez żołnierzy niemieckich także trzech polskich żołnierzy – jeńców, przypuszczalnie służących w jednostce Obrony Narodowej. Łącznie z nimi ofiarą pacyfikacji padło 37 mieszkańców wsi.

Granatami w piwnicę

Żołnierze tej samej niemieckiej dywizji dokonali też pacyfikacji wsi Wyszanów, położonej w powiecie kępińskim, w odległości około 30 kilometrów od granicy.

Wieś została zajęta bez jednego strzału 1 września około godziny 14. Niemcy internowali prawie wszystkich mieszkańców zdolnych do noszenia broni (około 30 osób). Następnego dnia wszystkich wywieziono w okolice Podzamcza, a potem do obozu pod Norymbergą; po drodze konwojenci zamordowali dwóch mieszkańców Wyszanowa, Walentego Kosa i Michała Powolnego. Jednak do właściwej pacyfikacji wsi doszło następnego dnia, 2 września 1939 roku. Był to rezultat bezładnej strzelaniny, do jakiej doszło między dwiema jednostkami Wehrmachtu: zajmującej wieś i wkraczającej. Najeźdźcy, podobnie jak w Torzeńcu, rozpoczęli marsz od domu do domu, podpalając zabudowania i wrzucając granaty do piwnic. Mieszkańcy w większości zostali spędzeni do miejscowej karczmy.

Tutaj pojawiły się już nazwiska konkretnych osób posądzonych o strzelanie do żołnierzy niemieckich. Hipolit Stasiak został wprost oskarżony o strzelanie i zamordowany na miejscu, Adam Kałamuk zginął na plebanii, życie stracił też Wincenty Wolny z Lubczyny. Najwięcej mieszkańców wsi zginęło w piwnicy gospodarstwa Marcina Szyszki, w której schroniły się kobiety i dzieci. W wyniku obrzucenia tego miejsca granatami życie straciło tam 13 osób, następnie trzy zmarły w wyniku odniesionych ran w szpitalu; wśród ofiar była żona i troje dzieci właściciela gospodarstwa.

Łącznie w Wyszanowie w ciągu pierwszych dwóch dni września 1939 roku zginęły 22 osoby, wśród nich 11 dzieci; z zastrzelonymi pod

Mechnicami ofiar było łącznie 24. Spalono 27 gospodarstw.

Bezkarne pułkowniki

Rzecz charakterystyczna, że szlak żołnierzy 41. pułku piechoty na odcinku od Kalisza do Warszawy był znaczone podobnymi aktami zbrodni i barbarzyństwa, będącymi najpewniej realizacją metody przyjętej przez dowódcę oddziału. Pojawia się wyraźne podobieństwo do metod zastosowanych jeszcze w 1914 roku w Kaliszu.

W obydwu miejscowościach, w Torzeńcu i w Wyszanowie, dała o sobie znać „partyzancka psychoza” panująca w szeregach niemieckich, do której należy jednak dodać specyfikę działań praktykowaną (jak wspomniano) już ćwierć wieku wcześniej. Nie lepiej było na innych odcinkach ówczesnej granicy polsko-niemieckiej. Była to ponura zapowiedź realiów nadchodzących tygodni i miesięcy.

Interesujące, że dowódca akcji pacyfikacyjnej w Torzeńcu, pułkownik Gollwitzer przeżył wojnę, a nawet został oskarżony o ludobójstwo z powództwa jednego z podkomendnych z 1939 roku, zgłoszonego przed Centralę Badań Zbrodni Narodowo-socjalistycznych w Ludwigsburgu. W realiach powojennych i okolicznościach zimnej wojny sąd jednak uznał, że działania pułkownika były „usprawiedliwioną odpowiedzią na atak polskich partyzantów”. Morderstwa pod sądemu nie udowodniono, postępowanie przeciwko F. Gollwitzerowi... umorzono.

Jeszcze we wrześniu 1939 roku polscy mieszkańcy Torzeńca i Wyszanowa dokonali ekshumacji ofiar, które spoczęły na cmentarzu w Wyszanowie. W samym Torzeńcu zaś po wojnie wzniesiono pomnik z tablicą pamiątkową i nazwiskami ofiar zbrodni. ■

Twarz z jeziora

Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy poinformowało o jednym z najbardziej niezwykłych odkryć archeologicznych ostatnich lat.

Jak się okazało, w 2024 r. zespół naukowców z Centrum Archeologii Podwodnej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, podczas badań prowadzonych we współpracy z Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy, natrafił na niezwykle zabytek spoczywający na dnie lednickiego jeziora od ponad tysiąca lat.

„Pod powierzchnią wody badacze, kierowani przez prof. dr. hab. Andrzeja Pydyna, odkryli doskonale zachowane dębowe i wiązowe belki, które niegdyś tworzyły monumentalne umocnienia piastowskiego grodu. Wśród nich szczególnie emocje wzbudziła jedna – niezwykle belka, która może rzucić nowe światło na kulturę i wierzenia mieszkańców tych ziem u progu chrystianizacji” – czytamy w oficjalnym komunikacie MPP.

Na powierzchni drewnianej belki, o długości 1,34 m i średnicy kilkunastu centymetrów, zachowało się starannie wykonane, realistycz-

Odnaleziona belka z twarzą to rzadki przykład przedmiotu łączącego funkcje użytkowe i symboliczne.

ne przedstawienie ludzkiej twarzy.

„To unikatowe wyobrażenie łączy cechy płaskorzeźby i rzeźby pełnoplastycznej – z precyzyjnie ukształtowanym czołem, policzkami, brwiami, oczodołami i brodą. Nos i usta mają prostszy, schematyczny kształt. Czoło postaci podkreślono pre-

czyzynie wykonaną żłobiną, która nadaje twarzy owalny kształt o wymiarach około 13,5 na 10 cm” – informują naukowcy.

Dzięki badaniom dendrochronologicznym ustalono, że drewno pochodzi z drzewa ściętego między 960 a 975 rokiem, a najbardziej prawdopodobny jest 967 rok. To

oznacza, że element ten może pochodzić z czasów poprzedzających budowę głównych fortyfikacji grodu na Ostrowie Lednickim, które powstały i były przebudowywane w latach 976-999.

Odnaleziona belka z twarzą to bezcenny zabytek i rzadki przykład przedmiotu łączącego funkcje użytkowe i symboliczne.

Eksperti podkreślają, że z jednej strony była ona pierwotnie elementem potężnego wału obronnego. Jej charakterystyczne hakowate rozwidlenie stabilizowało konstrukcję i zapobiegało rozsuwaniu się ścian wału pod naporem ziemi i kamieni, a tego typu rozwiązania stosowano w czasach pierwszych Piastów. Z drugiej strony belka była odzwierciedleniem ówczesnych wierzeń i symboliki. Przedstawienie na niej twarzy wpisuje się w stylistykę wczesnośredniowiecznych rzeźb z terenu Słowiańszczyzny, znanych np. z obszaru dzisiejszej Polski, Niemiec i Rosji.

RAK

Odkryli piramidy

Tajemnicze nasypy ziemne odkryto w miejscowości Wysokość (gmina Kościan).

W Wielkopolsce znaleziono „polskie piramidy” sprzed 5,5 tys. lat.

Pracownicy Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego zawiadomili media o odkryciu tajemniczych nasypów ziemnych w miejscowości Wysokość (gmina Kościan) na terenie Parku Krajobrazowego im. gen. Dezyderego Chłapowskiego. Podczas analiz krajobrazowych na cenne znalezisko zwrócił uwagę ich kolega Artur Golis.

– Weryfikacja archeologiczna dwóch obiektów, w tym rozpoznanie wykopaliskowe jednego z nich, potwierdziły przypuszczenia odkrywców, iż są to długie grobowce ziemne

zbudowane 5,5 tys. lat temu przez ludność kultury pucharów lejkowatych (schyłek epoki kamienia/neolit) – wyjaśnia Łukasz Ławrysz, starszy specjalista ds. edukacji, turystyki i rekreacji ZPKWW.

Grobowce te to tzw. megality, zwane też grobowcami typu kujawskiego lub potocznie – „polskimi piramidami” albo „łożami olbrzymów”. Jest to do tej pory drugie tego typu zgrupowanie przebadane na terenie Wielkopolski.

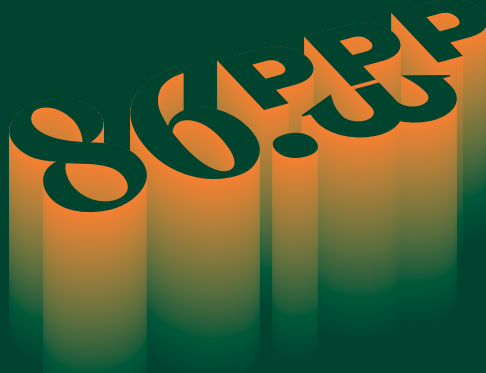
Badania wykopaliskowe prowadzono w ramach obozu naukowego Wydziału Archeologii UAM w Poznaniu pod kierownictwem dr Danuty Żurkiewicz i dr hab. Iwony Sobkowiak-Tabaki.

RAK

86.
rocznica powstania

**Polskiego Państwa
Podziemnego**

26 września 2025, Poznań

WIELKOPOLSKA

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

Zarząd Okręgu Wielkopolska
ŚWIATOWEGO ZWIĄZKU
ŻOŁNIERZY ARMII KRAJOWEJ

Szanowni Państwo,

to dzięki takim bohaterom trwało Państwo Polskie, stawiające opór nazistowskiemu terrorowi. Niewidzialne, lecz żywe. Karmiące się nadzieją na zwycięstwo.

W przeddzień 86. rocznicy powstania Polskiego Państwa Podziemnego wspominać będziemy Franciszka Wypycha, pseudonim „Szablon”. Działacza konspiracyjnego, aresztowanego w 1943 roku i osadzonego w Forcie VII. Skazany ostatecznie na karę śmierci, pozostał niezłomny mimo brutalności przesłuchań.

To tylko jeden z wielkopolskich bohaterów, których historię będziemy przywoływać przed pomnikiem Polskiego Państwa Podziemnego i Armii Krajowej. Wielu podzieliło w tym mrocznym czasie Jego los. To im zawdzięczamy wolność. To Ich zapewniamy o wiecznej pamięci.

Bądźmy razem, by przypomnieć o fenomenie tej tajnej struktury na tle okupowanej Europy i uczcić poświęcenie Tych, którzy ponad swoje życie przedkładali dobro Ojczyzny. Chwała Bohaterom! Cześć Ich pamięci!

Marek Woźniak

Marszałek Województwa Wielkopolskiego

**PROGRAM
UROCZYSTOŚCI**

godz. 10.00 msza święta akowska
w kościele pw. Najświętszego Zbawiciela, ul. Fredry 11

godz. 11.15 uroczystość przy pomniku Polskiego Państwa
Podziemnego i Armii Krajowej, u zbiegu ul. Wieniawskiego
i al. Niepodległości

Trenują w akcjach z różnym scenariuszem

WORD w Poznaniu wsparł IV Ćwiczenia Specjalistycznych Grup Ratownictwa Technicznego w Węglewie.

Od jednostkach specjalistycznych grup ratownictwa technicznego straży pożarnej (SGRT) pisze się rzadko, choć stanowią one najważniejszą linię obrony w przypadkach niebezpiecznych zdarzeń, zagrażających ludziom i mieniu, czasami o ogromnej wartości.

Ważne manewry

Od dłuższego czasu regularnie pojawiają się informacje o wielkich pożarach – magazynów, zakładów produkcyjnych czy nielegalnych wysypisk śmieci. Do walki z ogniem, zagrożeniem skażenia środowiska czy do usunięcia skutków ciężkich wypadków kierowani są wówczas właśnie strażacy ze specjalistycznych grup ratownictwa technicznego.

By utrzymać sprawność i efektywność takich grup, organizowane są regularne ćwiczenia, których scenariusze zawierają najróżniejsze typy zdarzeń, a strażacy trenują ratowanie ludzi, mienia, niwelowanie skażeń chemicznych i biologicznych itp.

Podobnie było w dniach 11-13 sierpnia w Węglewie, kiedy to już po raz czwarty specjalistyczne grupy ratownictwa technicznego trenowały swoje umiejętności. To jedne z największych takich „manewrów”, kiedy w skoordynowany sposób SGRT, wraz z jednostkami państwowej oraz ochotniczej straży pożarnej, zwalczają różnorodne zagrożenia, według ustalonych wcześniej scenariuszy.

O wielkości wydarzenia może świadczyć fakt, że w ćwiczeniach brało udział kilkadziesiąt strażaków z jednostek z całej Wielkopolski i innych regionów kraju oraz specjalistyczne jednostki z Wrocławia, ze Świebodzina i z Torunia.

Trzy scenariusze

Na trzydniowe zmagania przygotowano trzy scenariusze. Pierwszego dnia strażacy, w liczbie kilkunastu jednostek, zmierzali się z masowym wypadkiem z udziałem pojazdu wielkogabarytowego (autobusu szkolnego) oraz wagonu

Podczas ćwiczeń strażacy zmierzali się m.in. z masowym wypadkiem z udziałem autobusu szkolnego i wagonu kolejowego, a także pojazdów osobowych.

kolejowego, a także pojazdów osobowych.

Podczas tej symulacji należało najpierw przeprowadzić akcję ratunkową poszkodowanych (wydobycie z pojazdów, udzielenie pierwszej

pomocy), a następnie usunąć wraki aut oraz zneutralizować potencjalne zagrożenia chemiczne spowodowane wyciekami paliwa i innych substancji. Sceną do tego były tereny PKP Cargo w Poznaniu. W sy-

mulacji uczestniczyli pozoranci, przedstawiciele Młodzieżowej oraz Dziecięcej Drużyny Pożarniczej OSP w Węglewie.

Drugi dzień ćwiczeń przewidywał akcję ratunkową podczas wypadku z udziałem dźwigu, cysterny paliwo-

wej i pojazdu osobowego na podmokłym terenie, co dodatkowo utrudniło pracę jednostek. Ważnym elementem było wydostanie poszkodowanych z pojazdu osobowe-

Realistyczne epizody z udziałem wolontariuszy (pozorantów) i ciężkiego sprzętu pokazały, jak ważne jest stałe doskonalenie współpracy między różnymi służbami i instytucjami.

go oraz wielkogabarytowych, a potem bezpieczne usunięcie samochodów.

Ostatniego dnia strażacy ratowali ludzi z wypadku autotokaru z samochodem osobowym. Ten rodzaj wypadku należy do najczęstszych zagrożeń na drogach o tej porze roku, dlatego jest częścią ćwiczeń specjalistycznych grup ratownictwa technicznego, by mogły one jak najlepiej przygotować się na takie zdarzenia i efektywnie nieść pomoc potencjalnym ofiarom.

Sprzęt i pozoranci

Realistyczne epizody z udziałem wolontariuszy (pozorantów) i ciężkiego sprzętu pokazały, jak ważne jest stałe doskonalenie współpracy między różnymi służbami i instytucjami. Dzięki takim inicjatywom druhowie oraz strażacy są lepiej przygotowani do działań w sytuacjach kryzysowych, a mieszkańcy mogą mieć większe poczucie bezpieczeństwa.

Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Poznaniu, jako jednostka statutowo odpowiedzialna za propagowanie zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym, od lat wspiera inicjatywy, które podnoszą poziom bezpieczeństwa na drogach i w przestrzeni publicznej. Obecność podczas ćwiczeń SGRT to naturalne przedłużenie tej misji.

Wsparcia udzieliły również inne instytucje, w tym Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, Starostwo Powiatowe w Poznaniu, miasto i gmina Pobiedziska, Komenda Wojewódzka i Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu, PKP Cargo w Poznaniu, PKP Polskie Linie Kolejowe – zakład w Poznaniu oraz kilkadziesiąt innych podmiotów.

Tego typu przedsięwzięcia są ważne, bo łączą edukację, profilaktykę i praktykę ratowniczą. Wierzymy, że podobne ćwiczenia to najlepsza inwestycja w bezpieczeństwo mieszkańców Wielkopolski i nie tylko.

OSP Węglewo
Marek Szykor WORD Poznań

WOJEWÓDZKA RADA BEZPIECZEŃSTWA RUCHU DROGOWEGO W POZNANIU

www.brd.poznan.pl

Redaguje zespół: Sławomir Brandt, Wojciech Głuszak, Maciej Bednik, Piotr Monkiewicz, Marek Szykor, Dariusz Fleischer
Adres redakcji: WORD, 61-623 Poznań, ul. Wilczak 53, tel. 61 829-01-88

Wielkopolska wieś stale się rozwija

Z wicemarszałkiem województwa **Krzysztofem Grabowskim** rozmawia Adrian Kapuściński

Samorząd Województwa Wielkopolskiego rozpoczął wdrażanie Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027. Ogłoszono pierwsze nabory wniosków. Czego one dotyczą?

– Wsparcie udzielane w Wielkopolsce w ramach Planu Strategicznego dla WPR na lata 2023–2027 można podzielić na dwie kategorie. Pierwsza z nich obejmuje nabory ogłoszane i rozstrzygane bezpośrednio przez samorząd województwa. W drugiej połowie czerwca 2025 roku odbył się pierwszy tego typu konkurs. Dotyczył scalania gruntów wraz z zagospodarowaniem poscieniowym. Wniosek w tym zakresie złożył powiat czarnkowsko-trzcieński, który ubiega się o wsparcie na inwestycję realizowaną w miejscowości Boruszyn w gminie Połajewo.

W drugiej połowie września odbędzie się z kolei nabór dotyczący przedsięwzięć w zakresie systemów indywidualnego oczyszczania ścieków, a więc po prostu budowy przydomowych oczyszczalni. Wiele jest takich miejscowości w naszym województwie, gdzie tego rodzaju inwestycje są potrzebne i uzasadnione m.in. ukształtowaniem terenu i brakiem możliwości przyłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej.

Ponadto w ciągu kilku najbliższych miesięcy będziemy ogłaszać również sukcesywnie nabory wniosków dla lokalnych grup działania w zakresie projektów grantowych. **A na czym polega ta druga kategoria, o której pan wspominał?**

– Dotyczy ona projektów realizowanych w ramach wdrażania strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. Można spotkać się ze skrótem RLKS, który dotyczy właśnie tego zakresu. Są to środki dystrybuowane przy aktywnym udziale lokalnych grup działania (LGD). Nabory konsultowane są z samorządem województwa, ale ogłaszane przez same LGD. Najpierw rada LGD dokonuje oceny i wyboru wniosków do dofinansowania, a następ-

nie umowy z beneficjentami są zawierane przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego. W tej perspektywie programowej cały ten proces odbywa się w systemie teleinformatycznym wykonanym na zlecenie Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Czy jakieś umowy pomiędzy beneficjentami a samorządem województwa zostały już zawarte?

– Na przełomie sierpnia i września 2025 r. kontraktujemy pierwsze fundusze dla beneficjentów interwencji RLKS. Mówimy tutaj o środkach pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Chciałbym jednak podkreślić, że od 2024 roku wdrażamy wielofunduszowy model wsparcia obszarów wiejskich w ramach inicjatywy LEADER.

Nabory w zakresie Europejskiego Funduszu Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego+ rozpoczęły się nieco wcześniej i tam mamy już podpisane 58 umów. Biorąc natomiast pod uwagę Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej, a więc tę część inicjatywy LEADER, którą wdrażamy z funduszu rolnego, do końca tego roku powinniśmy podpisać co-

FOT. FACEBOOK

19 sierpnia wicemarszałek Krzysztof Grabowski spotkał się w Warszawie z nowym ministrem rolnictwa i rozwoju wsi Stefanem Krajewskim, aby omówić perspektywy współpracy w zakresie rozwoju obszarów wiejskich w Wielkopolsce.

Beneficjentów dotyczą także nowego typu wsparcia, który został uwzględniony w Planie Strategicznym dla WPR na lata 2023–2027, czyli rozwoju pozarol-

obszarów wiejskich nie tylko za pomocą tych źródeł. Jakiego rodzaju działania są dofinansowane w ramach realizowanych przez samorząd programów? Czy mamy do dyspozycji jeszcze inne fundusze unijne czy opieramy się wyłącznie na środkach własnych, uwzględnionych w budżecie województwa?

– Tego rodzaju innych działań jest bardzo wiele. Część inicjatyw wspieranych jest środkami z Unii Europejskiej. Warto chociażby zwrócić uwagę na pomoc udzieloną gminom i gminnym zakładom komunalnym z Krajowego Planu Odbudowy na realizację inwestycji w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. W tej chwili mamy zakontraktowanych 16 umów, w ramach których przyznaliśmy wsparcie na łączną kwotę ponad 70 milionów złotych.

Rewizja założeń KPO i przesunięcia pomiędzy limitami środków na poszczególne przedsięwzięcia umożliwi

wkrótce zawarcie kolejnych kilku tego typu umów. To bardzo istotne, chociażby z uwagi na fakt, że Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023–2027 nie daje możliwości udzielenia wsparcia na tak szeroki zakres prac wodno-kanalizacyjnych.

To duże przedsięwzięcia, ale samorząd wspiera też wiele mniejszych inicjatyw.

– To prawda. Wiele mniejszych, ale również bardzo oczekiwanych i pożytecznych zadań realizują społeczeństwa zgłoszone do programu „Wielkopolska Odnowa Wsi”, który w całości jest finansowany z budżetu województwa. Z roku na rok zwiększa się poziom wsparcia, jaki przeznaczamy dla beneficjentów „Wielkopolskiej Odnowy Wsi”, bo zainteresowanie tym programem jest bardzo duże. Obecnie uczestniczy w nim 2240 sołectw ze 190 wielkopolskich gmin.

Wspieraniem obejmujemy zarówno inicjatywy zgłaszane przez jednostki samorządu terytorialnego, jak i przez organizacje pozarządowe. Do gmin adresowany jest np. konkurs „Pięknieje Wielkopolska Wieś”. W tym roku odbyła się jego 15. edycja. Dofinansowaniem objęliśmy 221 projektów, udzielając pomocy w łącznej kwocie 13,1 mln złotych. Z kolei organizacje pozarządowe sięgają po środki w ramach konkursu „Nasza wieś, naszą wspólną sprawą” oraz realizowanego od dwóch lat przedsięwzięcia „Wielkopolska wspiera gospodynie wiejskie”.

Przytoczył pan wiele przykładów zadań, na które samorząd województwa kieruje zarówno środki zewnętrzne, jak i te pochodzące z własnego budżetu. Aktywność na obszarach wiejskich wyraża się jednak także w szeregu wydarzeń promujących wielkopolską wieś, jej potencjał ludzki, materialny i kulturowy, jak również wspierających nowoczesne i innowacyjne rolnictwo. W jakie inicjatywy o takim charakterze angażuje się Wielkopolska?

– Zależy nam, aby wieś rozwijała się w sposób zrównoważony. Oznacza to, że za pomocą cywilizacyjnym oraz lepszą infrastrukturą publiczną powinny iść również działania służące promocji wsi, jej dziedzictwa kulturowego i kulinarnego. Naszą ważną rolą jest wspieranie takich przedsięwzięć, które podtrzymują pamięć społeczności wiejskich o historii wsi, folklorze i wielowiekowej tradycji. Mając coraz większą swobodę podróżowania i odkrywania różnych miejsc na świecie, nie zapominamy, że nasza wieś to ostoja, w której również można znakomicie odpocząć. Bliski kontakt z naturą, piękne krajobrazy, zwierzęta stanowią atrakcję dla osób w każdym wieku.

Samorząd Województwa Wielkopolskiego angażuje się w szereg działań, będąc organizatorem lub współorganizatorem wydarzeń adresowanych do mieszkańców obszarów wiejskich. 10 sierpnia w Kaliszu zorganizowaliśmy po raz piąty Wielkopolski Dzień Pszczół, zwracając uwagę mieszkańców na to, jak ważną rolę w ekosystemie odgrywają owady zapylające. Co roku na przełomie września i października Poznań jest gospodarzem targów Smaki Regionów, podczas których promowana jest tradycyjna, polska i zdrowa żywność. Ponadto wiosną tego roku zorganizowaliśmy cykl warsztatów dla mieszkańców wielkopolskich wsi na temat tradycji i zwyczajów wielkanocnych.

Ważnym wydarzeniem w kalendarzu imprez promujących rolnictwo i obszary wiejskie jest również gala finałowa konkursu „Wielkopolski Rolnik Roku”. W 2026 roku obchodzić będziemy jubileuszową, 25. edycję tego konkursu. Już dziś mogą zdradzić, że planujemy, aby finał tej edycji miał jeszcze bardziej uroczysty charakter niż ma to miejsce zazwyczaj.

Wiele z tych zadań możemy z powodzeniem realizować, mając do dyspozycji m.in. środki pomocy technicznej PROW 2014–2020 oraz PS WPR 2023–2027 w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich. ■

Za postępowaniem cywilizacyjnym oraz lepszą infrastrukturą publiczną powinny iść również działania służące promocji wsi, jej dziedzictwa kulturowego i kulinarnego

najmniej kilkadziesiąt umów. Większość złożonych wniosków dotyczy poprawy dostępu do małej infrastruktury publicznej, inwestycji w boiska, stadiony wiejskie, bieżnie lekkoatletyczne, wiaty rekreacyjne, place zabaw czy remonty świetlic.

LGD rozstrzygnęły również nabory w zakresie podejmowania i rozwijania działalności gospodarczej. Wnioski benefi-

nicznych funkcji małych gospodarstw rolnych w zakresie rozwijania gospodarstw agroturystycznych.

Rozmawiamy przede wszystkim o dotacjach związanych z realizacją Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 oraz wielofunduszowego instrumentu LEADER, jednak samorząd województwa wspiera

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Materiał finansowany ze środków UE w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027, opracowany przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego
Instytucja Zarządzająca Planem Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Stronę redaguje: Adrian Kapuściński, Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego
al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań, tel. 61 626 60 00, e-mail: ksow@umww.pl, www.dprow.umww.pl

Dotacjami jesień się zaczyna...

Reprezentujesz samorząd, organizację pozarządową czy uczelnię? To dobry moment, by sięgnąć po dotację z Funduszy Europejskich dla Wielkopolski.

Konkurs na inicjatywy z obszaru gospodarki o obiegu zamkniętym potrwa do końca października.

Wyobraź sobie świat, w którym nic się nie marnuje, jest mniej odpadów i więcej pomysłów na ponowne ich wykorzystanie. W efekcie mamy lepsze życie dla ludzi i natury. Marzenie? Nic bardziej mylnego! Z funduszami europejskimi możemy łatwiej to osiągnąć. Do końca października trwa bowiem nabór wniosków na projekty, które wspierają tego typu in-

icjatywy. Chodzi w nim o działania z obszaru wdrażania gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ).

Dofinansowanie uzyskają przedsięwzięcia związane z rozwojem infrastruktury gospodarki odpadami komunalnymi (w tym budową, rozbudową lub modernizacją instalacji do ich przetwarzania). Wsparcie obejmie również rozwój systemów selek-

tywnej zbiórki odpadów oraz działania służące wydłużeniu cyklu życia produktów. Pieniądze będzie można przeznaczyć też na edukację ekologiczną mieszkańców i promowanie ponownego wykorzystania zasobów. Wnioski mogą składać m.in. samorządy, Lasy Państwowe, parki narodowe i krajobrazowe, a także przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne.

Ponadto 8 września rozpoczął się nabór związany z aktywną integracją. Środki będzie można przeznaczyć na podnoszenie świadomości mieszkańców na temat przepisów i polityk antidyskryminacyjnych, a także współpracę ze społecznościami lokalnymi w celu zwalczania dyskryminacji. Konkurs adresowany jest przede wszystkim do organizacji społecznych i związków wyznaniowych.

Tymczasem samorządy, instytucje nauki i edukacji, które planują inwestycje w szkolnictwo zawodowe, powinny zainteresować się naborem, który rozpocznie się 19 września.

W harmonogramie przewidziano również konkursy skierowane do podmiotów działających w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). Więcej informacji na temat trwających i mających się rozpocząć naborów można znaleźć na stronie funduszeue.wielkopolskie.pl. MARK/KR

Na kulturę

W Śremie będzie muzeum.

Co wkrótce zmieni się w Pleszewie i Śremie?

Nowa przestrzeń sztuki pojawi się w Pleszewie. W starej kamienicy powstanie Muzeum Sztuki Współczesnej. Największym skarbem nowej placówki będą dzieła Mariana Bogusza – urodzonego w tym mieście artysty. Jego prace pojawią się na pierwszej kondygnacji i w podziemiach muzeum.

Na poddaszu natomiast miejsce znajdą artystyczne pracownie poświęcone nie tylko malarstwu, ale i ceramice, fotografii, grafice, rzeźbie czy tkaninie. Dofinansowanie UE na ten cel wyniesie ponad 6,6 mln zł.

Śrem pozyskał około 25 mln zł z Funduszy Europejskich na nową turystyczną perłę! Powstanie tu muzeum z interaktywnymi atrakcjami, sala projekcyjna w miejscu starego zbiornika na wodę, taras widokowy, a także dwa nowe budynki, a w nich: punkt informacji turystycznej oraz nowoczesna sala wystawowa. MARK

Fundusze Europejskie są slay!

„Fundusze Europejskie są slay!” Tego typu słowa, używane najczęściej przez ludzi młodych, można usłyszeć w spocie.

„Z całej Wielkopolski docho- dzą wieści, że nasza młodzież zmienia się w beneficjentów Funduszy Europejskich!”

Od tych słów zaczyna się nowy spot pt. „Tyle wygrać”, który pokazuje, jak unijne dotacje mogą wpływać na życie młodych mieszkańców Wielkopolski. Nagranie można obejrzeć na kanale YouTube – @FunduszeUEdlaWielkopolski.

Spot jest utrzymany w lekkiej konwencji mockumentu – humorystycznej sondy ulicznej. Wywiady z przypad-

kowymi mieszkańcami województwa, nieoczywiste pytania i odpowiedzi budują obraz niezwykle i jednocześnie śmiesznych sytuacji. Zaangażowanie dziennikarza oraz chęć znalezienia wspólnego języka z młodzieżą wywołują uśmiech – bowiem różnica międzypokoleniowa, zwłaszcza w warstwie słownej, to nie lada wyzwanie.

Oprócz komediowych dialogów w spocie możemy zobaczyć miejsca w naszym regionie, które skorzystały z unijnego dofinansowania. Widzimy realne i nama-

calne efekty tego, jak zmieniała się Wielkopolska z funduszami europejskimi. Efekt humorystycznych scenek podkreśla lekka, prosta muzyka. Jest zabawnie, krótko i na temat. Zobaczcie koniecznie!

Spot będzie reprezentował Wielkopolskę na międzynarodowym festiwalu filmów EnergaCamerimage 2025 w Toruniu – konkursie spotów o tematyce unijnej. Czy powtórzy zeszłoroczny sukces produkcji o „Stanisławie Wielkopolskim”, który zdobył wyróżnienie? Tego dowiemy się pod koniec listopada. DPR

Fundusze europejskie na skróty

► **Piła:** już wkrótce pojawi się nowa Piłska Karta Miejska – funkcjonalna, zintegrowana, dostępna na smartfonie, karcie płatniczej i innych nośnikach, np. poprzez smartwatch. Zakup i zarządzanie biletami będzie możliwe przez aplikację mobilną. Tam również będzie zapewniony dostęp do systemu rabatów, promocji, a także kultury, sportu i wydarzeń. Władze miasta zapewniają jednak, że tradycyjne bilety papierowe nadal będą dostępne. Elektroniczna rewolucja w mieście będzie mogła zostać wprowadzona dzięki blisko 3 mln zł dotacji UE.

► **Chodzież:** do miejscowego Centrum Kształcenia Zawodowego przyjechały pierwsze frezarki i tokarki zakupione w ramach projektu edukacyjnego realizowanego przez powiat chodzieski. Nowoczesne wyposażenie, z którego uczniowie będą mogli skorzystać wraz z początkiem nowego roku szkolnego, ma pozwolić na uatrakcyjnienie oferty edukacyjnej dla młodzieży w zakresie szkolnictwa zawodowego.

► **Konin:** także w Koninie zainwestowano w szkoły, tym razem w infrastrukturę sportową. Na terenie Zespołu Szkół Budownictwa i Kształcenia Zawodowego podczas wakacji powstało m.in. boisko do piłki nożnej, boiska wielofunkcyjne (koszykówka, piłka ręczna, siatkówka, tenis), zmodernizowana bieżnia i rzutnia do pchnięcia kulą. Już od września uczniowie mogą cieszyć się lepszymi warunkami do nauki i aktywności fizycznej, a infrastruktura powstała dzięki dofinansowaniu z UE.

► **Metropolia Poznań:** nowe parki, obszary zielone i łąki kwietne, ekoprzystanki komunikacji miejskiej oraz nowe i zmodernizowane zbiorniki z funkcją retencji wody opadowej – to wszystko powstanie w ramach drugiego etapu projektu metropolitalnego ZIT w zakresie adaptacji do zmian klimatu. Na zrewitalizowanych obszarach w wielu lokalizacjach na terenie metropolii Poznań zobaczymy nie tylko więcej zieleni, ale dodatkowo mieszkańcy będą także mogli skorzystać z nowoczesnej infrastruktury rekreacyjnej wraz z małą architekturą o funkcji integrującej społeczności lokalne. Dofinansowanie unijne na ten cel to prawie 44 mln zł.

► **Powiat gnieźnieński:** trwa tutaj realizacja inwestycji polegającej na budowie mostu nad rzeką Mała Wełna oraz zmianie przebiegu drogi wojewódzkiej nr 197. „Obecnie prowadzone są tu m.in. roboty bitumiczne, obejmujące wykonywanie podbudowy oraz układanie warstwy wiążącej nawierzchni jezdni. Zaawansowanie prac wynosi około 80 proc.” – informuje WZDW w Poznaniu. Spora część środków na tę inwestycję, 9 mln zł, pochodzi z programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski.

► **Koło:** wkrótce kierowcy i rowerzyści będą mogli korzystać z nowego parkingu, który powstał przy dworcu PKP w Kole. Parking oferuje 38 miejsc postojowych, w tym trzy dla osób z niepełnosprawnościami. Dla rowerzystów przygotowano zadaszoną wiatę oraz samoobsługową stację naprawy jednośladów. Są też chodniki, schody, a całość oświetlono i wyposażono w system odwodnienia, dzięki czemu użytkownicy nie będą już musieli zmagać się (jak dotychczas) z błotem i kałużami. Inwestycja uzyskała ponad pół miliona wsparcia unijnego. MARK

PODPATRZONE

Michał Zieliński

Patrycja Przybylska

Maciej Sytek

Izabela Marciniak

Późna wiosna, lato czy wczesna jesień sprawiają, że wszyscy mamy odrobinę więcej energii i chętnie podejmujemy się nowych, niekoniecznie związanych z naszą pracą zawodową zajęć i wyzwań.

W mediach społecznościowych udało nam się podpatrzeć m.in. radnych województwa oraz dyrektorów marszałkowskich instytucji, wcielających się w takie nowe role. Na przykład przewodniczący klubu PiS w sejmiku Michał Zieliński wdział ludowy strój, reklamując „Szamotulskie Gonito”. Radna PO Patrycja Przybylska chętnie grzebie... w ogrodowym warzywniaku. Prezes Agencji Rozwoju Regionalnego w Koninie Maciej Sytek wziął się z kolei ambitnie za gotowanie żurku w plenerze. Inne plenierowe zajęcia wybrała natomiast dyrektorka Wielkopolskiego Centrum Pediatrii w Poznaniu Izabela Marciniak, która wypatrzyła (i uwieczniła) pierwsze w tym roku grzyby.

Naszym skromnym zdaniem niektórzy (przynajmniej na zdjęciach) idealnie wypadają w tych nowych rolach, innym jakby nieco mniej do twarzy. Ale – nie narzucając niczego – pozostawiamy tę ocenę każdemu z czytelników...

MONITORUJEMY RADNYCH

Marta Magda:

Ujarzmiony budzik, zaparzona kawa

FOT. ARCHIWUM PRYWATNE

WYŚLEDZONE

Taką to uroczą fotkę zrobiono (i podesłano nam) podczas organizowanego niedawno przez samorząd województwa w Kaliszu „Wielkopolskiego Dnia Pszczół”. I musimy przyznać, że wysłędzona sytuacja niezmiernie nas uradowała, bo zadaje kłam opiniom wszystkich złośliwców, którzy twierdzą, że „Monitor” przydaje się tylko zimą, gdy nadchodzi sezon grzewczy... Jak widać, i latem jesteśmy niezwykle użyteczni! Cieszy zatem, że samorządowy periodyk nie tylko uczy, bawi, ale i może być praktycznie wykorzystany w codziennym życiu. Oczywiście – powyższe zdanie ma sens pod warunkiem, że zanim stanie się czapeczką lub rozpałką, zostanie przeczytany.

FOT. ARCHIWUM

- ▶ **Lubię to zdjęcie, bo...** uchwyciono na nim ważny moment w moim życiu.
- ▶ **Najprzyjemniejszy moment w pracy radnej to...** chwila, gdy mogę powiedzieć: „udało się, wspólnie coś zmieniliśmy”.
- ▶ **A najgorsza w tej robocie jest...** bezsilność wobec proceduralnych blokad i politycznych gier.
- ▶ **Gdy jadę na sesję sejmiku, to...** układam sobie w głowie plan działania – lubię mieć wszystko przemyślane.
- ▶ **W sali sesyjnej najbardziej brakuje mi...** przestrzeni na spokojny dialog – czasem za dużo w niej emocji, za mało współpracy.
- ▶ **Gdyby komisje znów mogły obradować online...** byłoby to trudne, ponieważ spotkania i rozmowy face to face mają dla mnie ogromne znaczenie.
- ▶ **Możemy być dumni z Wielkopolski, ponieważ...** jesteśmy regionem z silnymi korzeniami, rozwijającym się odpowiedzialnie.
- ▶ **Gdy słyszę „mała ojczyzna”, to...** myślę o Krainie 100 Jezior – miejscu, w którym ludzie naprawdę się znają i zawsze mnie wspierają.
- ▶ **Najdziwniejsze pytanie, jakie dotąd usłyszałam, to...** „czy psycholog wróży z kart?”.
- ▶ **Chciałabym wiedzieć...** jak będzie wyglądała przyszłość.
- ▶ **Nie chciałabym wiedzieć...** co naprawdę myśli o mnie mój wewnętrzny krytyk – bo i tak go codziennie słyszę, nie muszę jeszcze czytać jego raportów. :-)
- ▶ **Chciałabym się spotkać z...** babcią i powiedzieć jej: „miałaś rację”.
- ▶ **Na bezludną wyspę zabrałabym...** notes, długopis i spokój.
- ▶ **Jak urlop, to...** w ciszy, z dala od internetu.
- ▶ **A jak praca, to...** na 100 procent, z empatią i konkretnymi.
- ▶ **Marzy mi się...** dzień, w którym budzik będzie dzwonił tylko wtedy, gdy naprawdę chcę wstać. Albo taki, w którym kawa parzy się sama.
- ▶ **Boję się...** przebywać na wysokościach.
- ▶ **Cieszę się...** gdy daję sobie przestrzeń na samorozwój.

MONITOR WIELKOPOLSKI – MAGAZYN SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA

Wydawca: Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego – Kancelaria Sejmiku
al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań, tel. 61 62 67 030, fax 61 62 67 031

Rada Programowa: Krzysztof Grabowski (zastępca przewodniczącej), Tatiana Sokołowska (przewodnicząca), Tomasz Wojtiuk (sekretarz), Michał Zieliński

Redakcja: Artur Boiński (redaktor naczelny), Piotr Ratajczak (sekretarz redakcji)

Adres redakcji: al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań, pokój 842, tel. 61 62 67 036,

fax 61 62 67 031, e-mail: monitor@umww.pl, www.monitorwielkopolski.pl

Materiałów nie zamówionych nie odsyłamy. Zastrzegamy sobie prawo do redakcji tekstów.

Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za treść zamieszczonych reklam i ogłoszeń.

Projekt graficzny: Zofia Komorowska **Skład:** Rafał Otocki

Marta Magda

- ▶ ur. 14 lutego 1984 r., Sieradz
- ▶ psycholog w Magnolia Clinic
- ▶ wybrana z listy KO, w okręgu nr 2
- ▶ 12.170 głosów